

Sajtószilánkok 2008.

Szerző Administrator

2008. január 30.

Utolsó frissítés 2008. december 10.

Gyógyító dallamok I. (Dúdolás)

Minden népnek legrégibb sajátja a dal, a tánc, a zene világa. Egy-egy dallamban, motívumban gyakran évezredek emlékeit őrzünk. Azt a láthatatlan szervezőerőt, amely az emberiség fennmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról ellesni a szót, egymás kezét megfigyelve megtanulni a mozdulatot - hagyománynak nevezzük...

A mesebeli vándorok - legyenek királyfiak, vagy szegény emberek gyermekei - világjárás előtt hamuban sült pogácsát tesznek tarisznyájukba. Ez a pogácsa nem a jól ismert töpörtyűs, vagy vajas sütemény, hanem kenyértésztából gyúrt nagy, kerek lepény. Nevét onnan kapta, hogy a kemence hamujában sült ropogósra. Csudálatos tulajdonságai vannak. Néha esztendőig csipegeti a vándor, máskor seregnyi embert vendégel meg belőle, mégsem fogy el, míg gazdája célhoz nem ér.

Ilyen útravaló lehet Szvorák Katalin Kodály- és Liszt-díjas énekművész (Dúdolás Gyógyító dallamok I.) népdalcsoakra. E népdalcsozor igényesen, avatott kézzel válogatott, útravaló azon embereknek, akik különféle kórképekhez kötődő kommunikációzavarban szenvednek. A dalok előadása szárnyaló, kristálytiszt. Előadója a nyelv feledésbe menő rejtelseivel is bír - előadásmódja gazdagon árnyalt.

Avatott kézben, művészeti terápiával foglalkozó logopédusok, pszichoterapeuták, vagy csak egyszerűen a szeretet nyelvén kapcsolatba lépni kívánó emberek kezében, a dalok üzenetváltásaiban felragyog a pillanat, ünneppé változik a hétköznapi. A művészetek nyelve emberi mivoltunk legérzékenyebb ér hozzánk és szólít meg. Szívtől - szívig, lélektől - lélekig hat. Megszólít és megszólaltat. Szakadtnak hitt húrokat pendít meg a lélekben. A dúdolás hangkapcsolatai akaratlanul is mozgásra készítik a hangképző szerveket. Serkentik a figyelmet, a memóriát.

A zene, az éneklés át-meg átszövi az egész életet a születéstől a halálig. Az újszülöttet bölcsődallal ringatja az édesanyja, a halál szomorúságát oldja a sirató fájdalmas dallama. A születés és a halál közötti hatalmas ív szinte minden pontján helye van az éneknek, a zenének. Egy-egy dallamban, motívumban évezredek emlékeit őrzünk. Népdalaink, népzeneink - zenei anyanyelvünk - egyidős beszélt anyanyelvünkkel.

A hagyomány párbeszédre szólít fel - keresi (mutatja) az utat az én a te -hez, a te az én-hez. Összetartozunk. Apáról - fiúra szállt a dallam, dúdolván, énekelve lélektől - lélekig.

A dallam hordozza a szöveget, a szöveg aztán beszél önmagáért. Az ősi pentaton és kvintváltós dallamok olyan archetípust hoznak elő a sérülés által elfedett tudatból, amely utat készít a rehabilitáció számára.

A szöveg, a varázsszavak és kései hajtásai az ember szolgálatában jelentik az örök érzetét, a változatlant, a szentet, az ünnepet. Az élőbeszéd jelenti a mindig változót, az újat és meg -megújulót, a profánt és hétköznapot. E kétféle szolgálatú szavak csak együttesen, ellentétük által tartják egyensúlyban az emberi lelket.

Az éneklő ember beszélget, lelkében a „szép” kifejezett. A kommunikációzavarban szenvedő ember utat talál a másikkal - az élethez.

Minden megszólítás, mozdulat, megszólalás egyedi. Üzenet. Gyógyító szeretet. A rehabilitáció záloga - útmutatás a „keskeny útra”, melyen naponta elindulunk. Az ihletett zenét, dalt a lélek és a test igényli: „Fáradóknak enyhülés, síróknak vigasztalás, azaz gyógyítás terápia” - mondja Kokas Klára.

A kezdő lépéseket népdalok segítségével Szvorák Katalin avatott énekével logopédiai foglalkozásokon a Szent Rókus Kórház Neurorehabilitációs Osztályán kommunikációzavarral küzdő páciensekkel tettük meg:

Szilvási László (Laci bácsi) elmondása szerint, „A beszédzavarral és más egyéb betegséggel küzdő ember ingerültebb, mint az, akit a megpróbáltatások elkerültek, ezért a CD legfontosabb érdeme szerintem az, hogy hallgatása közben nyugalmat, békességet éreztem.

A zene gyermekdúdolás-szerű előadása és a hangerősség élénkítő váltakoztatása nem hatott ellentétesen, végig kellemesen, éberen tartotta a figyelmemet.

Amikor a zenét hangosan énekeltem, vagy dúdoltam, éreztem, a nem kellőképp használt mimikai arcizmok tornáztatását (o-ó, ö-ö, ü-ü, e-é).

Éneklés után a dúdoló részben magamtól is folytattam a szöveg éneklését, ha közben elfelejtettem volna, a következő szöveges rész segített, ezáltal a memóriámat gyakoroltam.

Készítést éreztem a pentaton és kvintváltós ősi zenekultúránk nagy -magyarországi tájegységek dallamainak jobb megismeréséhez, mellette a sérült memóriám rehabilitációjához. Szerettem a „szülöttem föld” kifejezést. Külön köszönöm az egyházi énekek beszerkesztését és az esti imát: „Erdő mellett estvéledtem...” „Aki szépen énekel, kétszer imádkozik”. Vágner Gyuláné (Vilma néni) így ír: „Köszönöm a lemezt”. Hallgattam többször. Az agyamban endorfinok jelentkeztek, - úgy érzem segíti gyógyulásomat. Néha még tánc lépéseket is tettem...

Kívánjuk, hogy e CD Szvorák Katalin által dalolt népdalainak lelki-módszertani üzenete minél több embertársunk lelkéből hozza elő a megszólító- megszólaltató „szép-et”, okozzon örömet, hozzon gyógyulást a páciens saját aktivitása belső készítetése révén!

Mooréhné Szikszai Klára
a Szent Rókus Kórház logopédusa

A páciensek mindazt, amit elmondtak, leírtak, teljes nevükkel együtt vállalták.

2008. 01. 10.

Irodalom:

- Csikszentmihályi Mihály Flow Az áramlat Akadémiai Kiadó Budapest, 1997
 Horváth M. Szabolcs A kommunikáció fejlődése és idegi eredetű zavarai
 Animal-Med Kft. Budapest 2001
 Klaniczay Sára Esetek a gyermekpszichoterápia köréből
 Bárczi Gusztáv Tanárképző Főiskola Budapest 1992
 Kósa - Szemerényi Apáról fiúra Móra Könyvkiadó, 1975
 Kriza János Vadrózsák Kriterion Könyvkiadó Bukarest 1975
 Marie - Luis von Franz Archetipusos minták a mesében
 Édesvíz Kiadó Budapest 1998
 Nagy Olga Világgá futó szavak Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest 1990
 Verseghi Anna Kapcsolatban lenni Tanulmányok az afázia témaköréből
 Eötvös József Könyvkiadó Budapest 2005

A Szepes Gyula Művelődési Központ és az Érdi Bukovinai Székely Népdalkör Kodály Zoltán születésének 125. évfordulója tiszteletére népdaléneklési versenyt rendez.

Az első három helyezett értékes ajándékokat nyer, és fellépnek a Szepes Gyula Művelődési Központ Kodály Zoltán tiszteletére, 2008. január 20-án 18 órakor kezdődő gálahangversenyén, ahol együtt szerepelnek Fábíán Éva, Szvorák Katalin és Berecz András előadókkal.

Gyógyít a Dúdolás

Szvorák Katalin lemeze a beszédképességet veszetteknek

Saját költségén adta ki Szvorák Katalin annak a gyógyító lemeznek az első száz példányát, amelyet többek között a Szent Rókus Kórház neurorehabilitációs osztályán fekvő, kommunikációzavarral küzdő betegek kezelésére alkalmaznak. A beszélt és a zenei anyanyelv közös gyökereire építő különleges hangzóanyag a beszédképesség teljes visszanyeréséhez is képes hozzásegíteni az agyi érketasztrófán átesett embereket.

Körülbelül három éve alkalmazza az osztályon ezt a fajta művészeti terápiát - tudtuk meg Mooréhné Szikszai Klára logopédustól, aki kollégáival együtt hasznosítja a népdalénekesnő Dúdolás című lemezének anyagát. - Korábban, amíg neurológiai osztályként működöttünk, sokterápiaként használtuk agyvérzéses betegeknél a saját magunk által összeválogatott hangfelvételeket. Amióta rehabilitációs osztály lettünk, sokkal súlyosabb esetekkel van dolgunk, olyanokkal is, akiknek felépüléséről már lemondtak. A terápia azokra a tanulmányokra épül, amelyek kimutatták: a zenei anyanyelv és a beszélt nyelv egyidős egymással. Azokat az embereket, akik agyvérzés vagy más betegség következtében nem tudnak kapcsolatot teremteni környezetükkel, a népdalok, dúdolt dallamok visszavezethetik a megszokott kommunikációs csatornákhöz - mondta el lapunknak a logopédus. A lemez, amely zenei kíséret nélkül feldúdolt és elénekelt, többnyire ismert népdalokat, katolikus és református énekeket tartalmaz, mindössze száz példányban jelent meg, Szvorák Katalin saját költségén. Ezeket a példányokat kizárólag szakmai körben osztották szét, de az azóta érkezett támogatásnak hála szerda óta az internetről is letölthető az anyag. A kvintváltós, emelkedő, ereszkedő hangsúlyú, lassabb ütemű dallamok módfelett alkalmasak arra, hogy megnyissák a kommunikáció eltömődött csatornáit.

- Gyerekkori álmom volt, hogy az emberi lelket valamilyen módon gyógyítsam - mondta el Szvorák Katalin, aki szerint a népdal eredeti funkciójának megfelelően erre kiválóan alkalmas, hiszen az emberek örömeiben, bánatukban legmélyebb érzéseik kifejezésére használták kezdetül fogva. Szerinte az emberi hang alkalmas a legintenzívebb érzelmi hatás kiváltására. - Beteg társadalomban élünk. Ez a lemez nem csak az agyvérzéses betegeknek használ, sokan mondták nekem, hogy nyugtató, kapcsoló hatással van rájuk a rohanó hétköznapiakban is - fűzte hozzá a népdalénekesnő, aki, ha talál támogatókat, szeretné elkészíteni az album folytatását.

A házi nyomdában elkészített borítón a Szent Rókus Kórház neurológus főorvosának, Horváth Szabolcsnak egy festménye látható. A főorvos úgy véli, bizonyos agyi érketasztrófák után zavar keletkezhet az artikulációban, diszfónia alakulhat ki, s ez depresszióval szokott járni. A beszédértésre képtelen, magába zárkózott betegek tudata legelőször a gyerekdalokra, népdalokra kezd ébredni, ilyen hallva elérzékenyülnek, könnyezni kezdenek.

A mai magyar statisztika nagyon szomorú képet mutat az ilyen jellegű betegségek tekintetében. - Itt átlagosan 7-10 évvel hamarabb halnak az emberek, és tömegek szenvednek szív- és érrendszeri megbetegedésben, nyugodtan mondhatjuk tehát, hogy a lemeznek egyfajta nemzetmentő jelentősége van - mondta Horváth Szabolcs főorvos.

Sashegyi Zsófia (Magyar Nemzet, 2008.január 22.)

2008. január 22.

SZVORÁK KATALIN ÉS KISEGYÜTTESE

Szvorák Katalin húsz éve népdalénekes. Egykor a Honvéd Művészegyüttes magánénekeske volt. 1997-től a szentendrei zeneiskola tanára, 1999-től a Kőfaragók zenekar énekeske, közreműködője az Etnoton Zenei Társulásnak, a Monarchia zenekarnak és az Odessa Klezmer Bandnek. Három kontinens huszonhét országában több mint kétezer hangversenyt adott. Több népzenei verseny győztese. A Népművészet Ifjú Mestere, Liszt Ferenc-díjas.

Morzsái az eltörött világkalácsnak

Pozsony. Holnap 16 órakor nyitják meg a Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeumában a Morzsái az eltörött világkalácsnak című Lesznai Anna-émlékiállítást. A tárlatot Dr. Vígh Annamária, a magyar Oktatási és Kulturális Minisztérium főosztályvezetője, valamint Dr. Peter Maráky, a Szlovák Nemzeti Múzeum főigazgatója nyitja meg. A megnyitón közreműködik Szvorák Katalin népdalénekes. A kiállítás április 29-ig tekinthető meg. (Új Szó, 2008 január 22.)

A reneszánsz éve országszerte ez az esztendő, amit Pécsen a Tavaszi Fesztiválon ízelíthetünk meg először.

Lasso művének dzsesszes átíratával indul a kor felidézése március közepén, Balázs Elemérék és egy spanyol csapat jóvoltából. De feltámadnak a Hunyadiak is Szvorák Kati, a Vujicsics és mások közreműködésével. Emellett a Tavaszi Fesztivál olyan érdekességeket tartogat, mint a Muzsikás pécsi kórusokkal szervezett Kodály-estje, Palya Bea Psychéje, a dzsesszhétvégére jön Eric Truffaz Svájc-ból, a Pericosambeat Spanyolországból, és itt lesz az amerikai Richard Bona is. A táncosok közt márciusban ugyancsak láthatunk néhány világszámot. Hazai részről a Szegedi Balett a Hattyúk tavával szerepel, a Honvéd Táncszínház a Lúdas Matyival, de jön a kortárs táncszínház egyik legjobb társulata, a New York-i Jose Limon Dance Company is. Minderről a Pécsi Kulturális Központ évadnyitó sajtótájékoztatóján számolt be - tíz éve nem tartottak efféle, ám most az intézmény új arculattal, logóval és kiadványokkal jelentkezik, igazodva a reneszánsz újjászületés gondolatához.

Lemez

Miután Szvorák Katalin népdalénekes hosszú évek alatt feltérképezte a Kárpát-medence népdalkincseit, az ünnepkörökhöz kapcsolódóan lemezre vette a dalpárhuzamokat, újabb misszióba kezdett, Éneklő egyház címmel indított sorozatot. Az első album magyar népénekeket, imákat tartalmaz. Szvorák Katalin a magvas teológiai tartalmú, közvetlenül a liturgikus szövegekből és dallamokból eredő, népünk lelkében erősen meggyökeresedett remekműveket Kodály Zoltán útmutatásai és az elmúlt évtizedek alapos népi gyűjtése alapján adja elő a töle megszokott magas színvonalon. Az anyagot gondos szerkesztés jellemzi, ádvent, karácsony, vízkereszt, nagybőjt, húsvét és pünkösd köré épülnek az ismert és kevésbé ismert népénekek hangszeres kísérettel. Szent X. Piusz pápa az egyház ősi tanítása szerint a liturgikus éneknek három alapvető tulajdonságot jelölt meg: legyen szent, művészi és egyetemes. Szvorák Katalin mindháromnak eleget tesz. Nemsokára megjelenik a sorozat második lemeze is, a Mondj szívem dalt, melyen a magyar szentekről és Szűz Máriáról szólnak az énekek. (Borzák Tibor, Szabad Föld 2008. jan. 25.)

A Cseh Centrum és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös rendezvénye

2008.február 4.

15 óra - Múzeumpedagógiai foglalkozás

Kisvakondos rajzfilmek vetítése, kifestők és filc ujjbábok készítése Ék Erzsébet jelmeztervező vezetésével

17 óra - Szvorák Katalin előadóművész műsora

Hódos Mária művészettörténész: Josef Lada művészete

Balázs Andrea fordító, szerkesztő: Cseh gyerekirodalmi körkép

A Móra Kiadó kedvezményes könyvvására

Zeneterápiáról akkor beszélünk, amikor egy tervezett folyamatban a képzett terapeuta annak érdekében használja a zenét, vagy zenei elemeket, úgy mint hang, ritmus, dallam, harmónia, hogy elősegítse ne csak a kommunikációt, hanem a kapcsolatokat, a tanulást, a kifejezést és a mobilizációt. Egyebek mellett célja az is, hogy az egyén lehetőségeit feltérképezze, és bizonyos funkciókat helyreállítson. Vágner Mária Budapesten a Szent Rókus Kórház neurológiai osztályán kezdte készíteni összeállítását, hogy aztán majd eljusson Szvorák Katalinhoz, illetve az ő dúdolós, gyógyító dallamaihoz.

„Azt azért közben mondom, hogy nekem ezt nagyon szép hallgatni. Szívet, szívet kinek adjak - itt is a zene alatt

tulajdonképpen az ember gondolkodik, hogy tulajdonképpen mi volt az, hogy a pántlika, könnyű gúnya, amit a szél könnyen fúj. „

Szilvási Lászlóról úgy tudom, hogy a zene tanította meg újra beszélni. Hogy is történt ez?

„Hajnalban, mikor felébredtem, azt éreztem, hogy valami nem stimmel. Megjött a feleségem, és kérdezte, hogy mi bajom van. Annyit tudtam csak kinyögni, hogy -Jaj istenem, baj van! Slussz. Kész. Még azt sem tudtam kimondani, hogy nem tudok beszélni, de -Jaj istenem, baj van! - ezt ki tudtam mondani.,,

Mi volt, agyvérzés?

„Stroke. Az agyvérzésnek egy gyenge változata.”

Mi az, ami visszamaradt a betegségből? Ön bot nélkül jött ide.

„Jézuska segített a galléromnál fogva, csak a beszédem szűnt meg, de teljesen. Mikor orvoshoz kerültem, kérdezgettek, meg mutogattam, meg írtam.”

Akkor amikor az embernek a szelleme ép, de azt érzi, hogy nem jönnek ki szavak a száján, nem tudja elmondani amit akar, mit érez olyankor?

„Én nem voltam dühös. Szomorú voltam meg letört voltam, de már azon spekuláltam, hogy ebből ki kell mászni valahogy.”

Ki volt az, akinek az ötlete volt, hogy magyar népmesékkel és népdalokkal hívják magából elő az össze nem álló szavakat?

„A logopédus Klárka rögtön azzal kezdte, hogy adott egy népmesét, és olvassam erősen artikulálva -Egyszer volt, hol nem volt...”

És a dallammal történő gyógyítás miből áll?

„Olyanokra emlékszem, hogy volt egy kis rövid dallam. Utána volt Szvorák Katalinnak a dúdolása. Amikor hallgattam a szöveget, elképzeltem, hogy ezt igen, ezt ismerem, nem ismerem, de majdnem mindegyiket ismertem valamennyire. Ész kezdtem azon gondolkodni, hogy aha, persze, ez volt a folytatása ennek a szövegnek. Tudom folytatni, ha nem is dallamként, de szövegként tudom folytatni”

Mik voltak az első eredmények?

„Folyamatosan tanulgattam. Egyre újabb szavakat tanultam meg, hogy hoppá, én ezt ki tudom mondani!”

Talán verset vagy éneket könnyebb mondani, mint egy hétköznapi szöveget, nem? Valahogy az emberből jobban előjön.

„Én most már kezdem kispekulálni, kitapasztalni azt, hogy vannak olyan eltárolt élmények, amik nem pusztultak el abban az agyféltekében. Azért a sportból annyit tudok, hogy nekem azt kell gyakorolni, ami a legrosszabb.”

Dr. Horvát Szabolcs a Rókus Kórház neurológiai osztályának főorvosa. Mióta alkalmazzák a zenét vagy éppen a meséket a kommunikáció zavaros betegek gyógyításában?

„Másfél éve alakult ki az a szerencsés helyzet, hogy két kiváló logopédust kaptunk. Foniáterek, elektrofiziológusok, ideggyógyászok dolgoznak a Szent Rókus Kórházban, és a fő profilt a beszédzavarok gyógyítását ettől az időtől kezeljük. Elsősorban stroke-betegek, tehát agyi érsérültek, tehát sajnos az anyagcsere-betegségek, a traumás betegségek száma is szaporodik, szklerózis multiplex és egyéb degeneratív betegségek is.”

Ezek szerint akkor az sem mindegy, hogy az agynak melyik része sérül? Tehát ha ide kerül egy ilyen beteg ember, aki valamilyen ok miatt nem tud beszélni vagy nem tud jól beszélni, akkor először önnek meg kell állapítania, hol a hiba?

„Ideggyógyászati vizsgálat és a képalkotó diagnosztika ad arra lehetőséget, hogy feltárjuk anatómiailag pontosan azt a helyet, ahol az agy károsodik. Rendkívül bonyolult a beszéd kialakítása, az agy rendkívül képlékeny. Csodálatos világ az agy világa, és lehetővé teszi azt, hogy egy bizonyos érzés hatása körülírt területeken ingerületbe jöj.”

Úgy értelmeztem ezt a módszert, hogy az embernek van egy olyan tudatos tevékenysége, mint a beszéd, hogy amit gondolok, azt megpróbálom megfogalmazni. De valamiért nem tudom. És hogyha a mesék fordulatait, meg a népdalok dallamát meg a szófordulatait valahonnan az érzelmeimből hívom elő, akkor esetleg könnyebben tudok megszólalni?

„Pontosan így van. Az úgynevezett dajkanyelvre kell visszatekinteni. Ezek nem csak a beszédértést, hanem érzelmeiket

kommunikálnak a gyerek felé. Érzelmek és a dallam hatására a gyerek, a kis csecsemő elkezd érteni a szavakat. Egyszerre indul be ezeknek az agyi szerkezeteknek az integratív működése. Ún. melodikus intonációs terápia már a világban ismert. Kiváló angol, amerikai foniáter, logopédus csoportok foglalkoznak ezzel. Magyarországon sajnos nagyon sok az agyérbeteg és a kórházi kezelés után azok a betegek, akik beszédzavarban szenvednek, elkallódnak. Nincs Magyarországon kiépített rendszer. Ezt szeretnénk a Szent Rókus Kórházban kialakítani. Körülbelül egy éve foglalkozunk konkrétabban azzal az integratív módszerrel, aminek egyik része az ilyen típusú beszédterápia, ahol felhasználják az éneket és a népmesét, ami rendkívül fontos a sérült beteg megközelítésénél. Felcsillan a szeme, amikor megismeri a magyar pentatont, a régi dallamokat, érteni kezd.”

Mórénné Szikszai Klára foglalkozik ezekkel a kommunikáció zavaros betegekkel.

„A hozzánk forduló, beszédzavarban szenvedő betegeknek speciális szükségleteik vannak. Meg kell találni ezeket az utakat, hogy hogyan érünk el hozzájuk, mert nagyon sok beteg alig tud beszélni vagy nem tud beszélni, de ugyanakkor szenved ebben a helyzetben, mert a bensőjében feszülő dolgokat nem tudja megbeszélni a környezetével, a családjával. Nekünk az a célunk, hogy a beteget párbeszédbe kapcsoljuk.”

Mitől függ az, hogy mit csinálnak?

„A betegtől függ, hogy mi az amit a beteg tud. A művészeti terápián soha nem azt keressük, hogy mit nem tud, hanem mit tud, és mi az, amire tudunk építeni, mi az, amire fogékony, mi az, amivel kapcsolatba lép velünk. Ennek az egyik útja a népmesék, népdalok, mindazok, amik velünk születtek, amik a sajátjaink. Kodály Zoltán, Bartók Béla leírta, hogy a zenei anyanyelvünk egyidős anyanyelvünkkel. Hát akkor hogyan nyúlunk ahhoz ami van.”

Hogyan kezdődik ez a terápia? Mik a feladatok?

„Attól függ, hogy a beteg mennyire tud figyelni, milyenek a sérülései. Hogyha van egy a megismerő tevékenységet szinte minden területen ért betegünk, akkor a CD-t úgy használjuk, hogy a fülére kerül a fülhallgató. Itt általában igyekszünk kikeresni azokat a dalokat, amiből az előző kutatómunkából tudjuk, hogy mi az amit ismert, mi az amire fogékony, tehát ez első lépcsőben mindig egy próbálkozás. Amikor a diagnózis megmutatja, hogy másféle probléma van - tehát van egy felejtés, nem találja a szavakat, vagy figyelmi problémája van, másodlagos sérülések sorozatát sorolhatnám most - akkor térben használjuk és képekkel próbáljuk, összekötjük a képet a hanggal és hogyha tud olvasni is a beteg, akkor összekötjük az írott szöveggel.”

Mennyi idő telhet el, hogy megszólaljon egy beteg?

„Hát ez nagyon hosszú és aprólékos munka, és azért nem tudjuk mindig garantálni, hogy ez biztos út. De ami biztos az az, hogy a beteg számára gyönyörűség, és gyönyörűség annak számára is, aki ezzel dolgozik.”

Szvorák Katalin, hogyan lehet a zenével gyógyítani?

„Zene nélkül nem is élhetünk és ez így volt a múltban is és így van a jelenben is. Ez hihetetlen lehetőség arra, hogy a lelkünk megnyugodjon, hogy kiénekeljük magunkból az örömet, a bánatot. Falusi ember is nem véletlenül énekel, halál esetén is nem véletlenül siratta meg a halottját, de a születő gyereknek is nem véletlenül énekel az édesanya altatódal, mert az altatódal is megnyugtatta a gyermeket. Lelki tükör az ének, pláne hogyha népdalokról van szó, az pedig génjeinkben több évszázados lerakat, és ez igazán meg tudja érinteni még a beteg lelket is. És nem csak az agyvérvézéses betegeket tudja megérinteni, legalábbis kezdve a skizofrén, a személyiségzavarokban küszködő gyermekeket, azoknak is nagyon jó az emberi hang.”

Kinek az ötlete volt az, hogy népdalokkal, dallamtöredékekkel gyógyítani lehet?

„Mórénné Szikszai Klára, aki a Rókus Kórház logopédusa, ő keresett meg és ő említette, hogy már korábban is, tehát több éve használták az én hangomat zenei terápiaként, mégpedig olyan dalokat, amelyben hangszerkíséret nélkül énekelek, és hogy nagyon meglepő eredményeket értek el. Arra kért, hogy kimondottam olyan lemezt készítsék el, amelyekben ismerős népdalok hangzanak el, nem teljes szöveggel, hanem különböző dúdolásokkal. És én megpróbáltam mindenféle lalázást dúdolási módozatokkal, vannak benne vidámak és vannak szomorúbbak is, mert az embereknek is mikor mire van kedvük.”

A lélekre hat vagy pedig a testre is?

„Mindkettőre. Nagyon sok levelet kaptam visszajelzésként, és ott az egyik beteg például azt írja, hogy hihetetlen nyugalmat érez, amikor hallgatja. Ezenkívül pedig ugyanúgy ő is elkezd énekelni és dúdolni. És ez egy óriási eredmény, mert gondoljunk arra, hogy eleve az arcizmok is nagyon sok betegnek le van merevedve, és hogyha elkezd dúdolni, akkor szinte megfeledeznek arról, hogy ő gátolva van abban, hogy ő beszélni tudjon, és a zene közvetítésével elindulhat benne egy olyan folyamat, ami hihetetlen eredményt hozhat ki. És én nagyon remélem, hogy tényleg nagyon sok embernek segít. És azért nagyon remélem, hogy hamarosan, hogyha szponzort találunk, akkor ezt akár 1000

példányban is le lehetne gyártani és akkor eljuttathatjuk tényleg az ország minden részébe ahol szükség van rá.”

A kórházakba vagy időotthonokba?

„Igen, de szerintem akár óvodákba is. Egy óvónő is felhívott, és mondta, hogy a nehezen kezelhető gyerekeknek is milyen jó lenne ez. Hogyha énekekkel kezdik a napot, sokkal könnyebb velük dolgozni. A honlapomon a Dúdolás CD-t le lehet tölteni ingyen, bérmentve.”

Akkor ebből nem akar üzletet csinálni?

„Segíteni szeretnék, és boldog vagyok, hogy segíthetek.”

Vágner Mária, felelős szerkesztő
MR1 Kossuth rádió (2008 március 29)

A magyar népnyelv a legtöbb vidéken megkülönböztette a dalt és az éneket. Utóbbin azt értették, ami vallással, hittel kapcsolatos: Szűz Máriáról és Szűz Máriához így nem dalok, hanem énekek szóltak. Szvorák Katalin a népi dallamokból és a magyar népi hagyomány részévé vált egyházi énekekből összeállított lemeze igazi gyönyörűség a léleknek és a fülnek. Előadásában a legismertebb és legszebb énekek hallhatók, amelyek Szűz Máriát és a magyar szenteket köszöntik, dicsőítik, vagy hozzájuk folyamodnak. Sokukat a feledésből mentette énekesük, mások a hívők számára jól ismertek. Ebben az összeállításban mindez együtt olyan egésszé válik, amelyre örömmel figyelhetünk mindannyian. Ezek a dallamok a századok során részévé váltak a magyar műveltségnek, a történelemnek. Beépültek más műalkotásokba, képek, szobrok, irodalmi alkotások születtek hatásukra. Ezért is ajánlom e lemezt mindazok figyelmébe, akik számára fontosak a szentjeink élettörténetéből sugárzó értékek. És nem csak azért, mert mindez a múltunk ismeretéhez nélkülözhetetlen, hanem azért is, mert nélkülük a jövőnk válik üresebbé, bizonytalanabbá. Mádl Ferenc

Az Éneklő Egyház - Római Katolikus Népénektár dallamanyaga igen sokrétű. Az évszázadokon átívelő gyűjteményben egyaránt található gregorián ének, Tinódi szerzemény, de 18. századi dallam is. Ez érthető, hiszen az egyházak mindig is előszeretettel használták liturgikus szövegeikhez az adott kor népszerű dallamait. A kialakult egyházzenei gyakorlatot Bolya Mátyás és Szokolay Dongó Balázs ezúttal a magyar népzenei gyakorlat felől közelíti meg, mert ars poetica-juk szerint a régi időkben a „népzene” és a „műzene” között nem húzódott olyan éles határvonal, mint ahogyan ma tapasztaljuk.

Éneklő szentek - egyházzene népzenei gesztusokkal

Szvorák Kati legújabb lemezsorozata nem kevesebbre vállalkozik, mint az egyházzenei gyakorlat magyar népzenei tapasztalatokkal való „felrészítésére”. A sorozat az „Éneklő Egyház - római katolikus népénektár” dallamait és szövegeit dolgozza fel. A februárban megjelenő második rész (Mondj, szívem dalt - énekek a magyar szentekről és Szűz Máriáról) zenéjének megírását ezúttal Bolya Mátyásra és Szokolay Dongó Balázssra bízta.

A felrészítés kifejezés talán nem túlzás, hiszen a történelem folyamán a katolikus egyházon belül is többféle szándék nyilvánult meg. Kezdetben a gregorián gyakorlat egységesítse, Európa szintű uniformizálása - a rengeteg gyönyörű helyi variáns tanúsága szerint - nem teljesült maradéktalanul. Az Éneklő Egyház szerkesztési elveiben éppen ellenkező törekvés ismerhető fel. Szerkesztőit az a felismerés vezette, hogy a variánsokban továbbélő, illetve méltatlanul elfeledett régi forrásokban fellelhető dallam- és szövegváltozatok nem gyengítik, éppen ellenkezőleg: sokszínűségükkel erősítik az egyházzenei gyakorlatot. Az 1950-es évektől felgyűjtött vallásos népénekek Rajeczky Benjámin, Dobszay László, Szendrei Janka rendszerező munkájának köszönhetően széleskörűen ismertté váltak. Ez alapos forrásvizsgálattal kiegészülve kellő alapot adott arra, hogy az 1931-ben megjelent „Szent vagy, Uram” népénektárat egy új énekes gyűjtemény kövesse: ez az Éneklő Egyház (Szent István Társulat, Budapest, 1985). A Magyar Katolikus Lexikon kiemelt célként említi, hogy az énekeskönyv „zeneileg egyensúlyt kíván teremteni a magyar hagyományok és az egyetemes Egyház liturgiai hagyományai között”.

A lemezsorozat első részét - amely Éneklő Egyház címmel 2007-ben jelent meg - Mohácsy Albert zenei rendezése és hangszerelése teszi újszerűvé. A második részt kisebb apparátus, de talán nagyobb szabadság jellemzi. Az Éneklő Egyház dallamanyaga igen sokrétű. Az évszázadokon átívelő gyűjteményben egyaránt található gregorián ének, Tinódi szerzemény, de 18. századi dallam is. Ez érthető, hiszen az egyházak mindig is előszeretettel használták liturgikus szövegeikhez az adott kor népszerű dallamait. A kialakult egyházzenei gyakorlatot a szerzőpáros ezúttal a magyar népzenei gyakorlat felől közelíti meg, mert ars poetica-juk szerint a régi időkben a „népzene” és a „műzene” között nem húzódott olyan éles határvonal, mint ahogyan ma tapasztaljuk.

Kiváló zenészek kreatív közreműködése teszik teljessé ezt a „rég-új” hangképet: Vizeli Balázst (hegedű) talán nem kell bemutatni, de Mizsei Zoltán (orgona, csembaló) neve is ismerős lehet népzenei és egyházzenei feldolgozásokat tartalmazó lemezekről. Ő egyébként a Zeneakadémia Egyházzenei Tanszékének tanára, valamint a Voces Aequales énekegyüttes alapító tagja.

A lemez tematikus szerkesztésű, követi az egyházi év rendjét. A művészi megformálás mellett fontos célként fogalmazódott meg az egyházi ismeretterjesztés is, hiszen népénekeink több évszázados hagyományokból táplálkoznak, ezért egyetemes európai keresztény kultúránk kiemelkedő alkotásai, amelyeknek megismertetése és újragondolása igen fontos a mai világban.

Zárógondolatként szeretném idézni Erdő Péter bíboros sorozatnyitó lemezhez írt gondolataiból: „A zene alapvető emberi tapasztalat. Minden ember magában hordozza a szívdobogás ritmusával. [...] A gregorián ének és a világi témájú magyar népdal nagy hatással voltak a verses népénekek kialakulására. [...] Szent X. Piusz pápa az Egyház ősi tanítása szerint a liturgikus ének három alapvető tulajdonságát jelöli meg: legyen szent, művészi és egyetemes. Ennek megértésében segítenek minket a jelen CD-n hallható népénekek, a Kárpát-medencei népek vallásos énekeinek talán legihletettebb tolmácsolója, Szvorák Katalin művésznő előadásában és a különböző hangszerek mesterei kíséretével.”

Bolya Mátyás, Folk Magazin, 2008/1

...Padlót raktak a falra

A torta felvágására - hatalmas, Fidesz-mintás cukorbomba - fél egykor kerül sor a kollégium nagytermében.

- A Fidesz mindig referenciapont volt, történelmileg egyedülálló szövetség - már csak azért is, mert nem volt szükségszerű a létrejötte. Több más országban, mely hasonló utat járt be, mint Magyarország, nem született ilyen csapat.

Magyarország egészen más hely lenne nélküle; pedig itt, ebben a szépnek szánt, de csúf szobában alakultunk, most nézzék meg: padlót raktak a falra...

Szájer József a felsorakozott első generációsok előtt aztán még szót ejt arról, hogy gyakorlatilag minden párt a Fidesz köpönyegéből bújt elő, a Fidesz gondolkodásmódját, az irányokat pedig ellopták, kimásolták; majd születésnap ajándékként Szvorák Katalint "nyújtja át", aki a "Már megjött a jóreggel" című dalt adja elő. Fideszesítve picit, de szépen. Bayer Zsolt ott mosolyog. És a falon tényleg parketta van....

Adamik Zsolt, Fidesz-mintás cukorbomba, 168 óra, 2008.03.30.

„...Szájer József - mint mondta - az alapítóknak egy személyes ajándékot hozott Szvorák Katalin népdalénekes révén, s ez egy "születésnap dal". Az énekművész egy népdalt énekelt, amelynek szövegét a Fidesz születésnapjára aktualizálták...”

MTI

Mielőtt a Katalinokról és keresztnememről vallanék essünk túl néhány száraz fogódzón: Losoncon születtem, mert itt volt a legközelebbi kórház Pinchez. Ifjúként Füleken éltem, majd az egyetemet Budapesten végeztem, hogy végül egy pilisi szlovák faluban élhessek családommal, nevelhessem gyermekeim és férjem, élhessem „második gyermekkorom”.

Egyébként jó pár országos népdalversenynek voltam győztese, immáron másfél évtizede a szentendrei zeneiskola tanszakvezető boldog népdaltanára vagyok.

Díjakat is kaptam, - nagyon váratlanul, díjelőzmények nélkül - például a Liszt-díjat, majd a Kodály-díjat, Fülek díszpolgára lettem, de leginkább Pinc falu díszpolgárságára vagyok büszke. Ez évben jelenik meg huszonötödik önálló hanghordozóm. Minden lemezem tematikus és nehezen beszerezhető, de erről nem én tehetek.

Harminchárom országban koncerteztem, énekeltem: bajor underground kocsmákban, finn és oxitán templomokban, norvég óvodákban, francia marhavásáron, washingtoni lovardában, német némaságot fogadott apácáknak, bajor kórházakban és francia öregek otthonában, Bartók és Liszt műsor az ORF- ben és osztrák iskolákban, csángó dalt lengyel kísérezzenekarral, kínai dalt kínai zenekarral, szólókoncerteztem 45 Celsius fokban Salvadorban, daloltam a saopauloi parlamentben és kétórás élő rádióműsorom volt Brazíliában, a magyar és az amerikai himnuszt is énekeltem Washington-ban, teltházas "Monarchia-nosztalgia" koncertet tartottam a Bécsi Zeneakadémián, voltam a Víz világnapján Japán-ban, Bécsben karácsonyoztam Herz-Kestranek-kel, alig két éve volt a Visegrádi Négyek koncertje, négy ország 17 muzsikussal, négy nyelv dallampárhuzamaival a Budapesti Tavasz Fesztiválon - sajnos folytatás nélkül -, nem is olyan régen daloltam Batthány László költője (Kittsee) kastélyában és Adventkor az Európa Parlamentben, s még sorolhatnám- ... de ami fontosabb: a friss harmat, zsenge családom, egy siheder vörösfenyő görbén nőtt ága, búbos kemencénk, esti litániák, mosolygó kankalinok, tündöklő szemek, barátaim, kacsintó partifecskék, a moha, a páfrány, egy impresszionista naplemente...

A farsangi tombolán nyert bölcső edesanyámnak már jelezte jöttömet, én pedig április 29-én, Sienai Szent Katalin halála napján jöttem a világra. Szüleim fiút várva, női név híján Szent Katalinra való tekintettel adományozták nekem ezt a szépen csengő, dallamos gazdagon variálható keresztnemet, melynek jelentése számomra is „mindig tiszta”. Természetesen pici gyerekkoromtól próbáltam, igyekeztem rászolgálni erre a névre, mely számos hírességet is adott a világnak és nekem kezdettől fogva nagyon kedves volt-e név. Olyannyira, hogyha jómagam Katikkal és egyéb névvariációk viselőjükkal találkoztam, általában sosem csalódtam bennük. Mindig volt közöttünk egyfajta szimpátia, belső

lelki rokonság. Milyen érdekes, tanulságos számomra az is, hogy hányfajta módon, kik hogyan hívtak? Szüleim, miután „látták”, hogy talpraesett vagyok és boldogulni tudok ezen a világon, - még ha „csak” lánynak is születtem, - nagyon kedvesen Katinkának szólítottak. Ha önféjűsködtem, Kata lett belőlem. Diáktársaim hol Katicáztak, hol egyszerűen Katiztak, de egy-két barátnak még Kató is voltam, vagy Katóka. Férjemnek mindmáig Katikám - s ez olyan jó!

Kiskoromban - abban az icipici Ipoly-menti Pincen - külön örültem annak, hogy a katicabogár az én nevemet viseli. Hányszor vettem a tenyerembe, s próbáltam röppenteni. Ha meghallotta dalomat: Katalinka, szállj el... el is röpült bánatomra.

Már nagyobbacska voltam, amikor a televíziós táncdalfesztiválnak köszönhetően felfedeztem magamnak Kovács Katit. Olyan elementáris erővel hatott rám egyéniségével, hangjával - még a képernyőn keresztül is, - hogy ez sorsdöntő lett számomra. Azóta ezt már ő is tudja. S ami különös volt vele kapcsolatban az az, hogy nagyon sok lelki rokonságot fedeztek fel bennünk mások is: természetesség, hadaró beszédtempó, drámai hang, amely nagyon lágyan is tud melegséget sugározni, a külső megjelenésről nem is beszélve. Így tizenévesként megpróbálkoztam a „lehetetlennel”: népi táncolás mellett népdaloztam, de fesztiválokra és ötórás teákra táncdalokat is énekeltem, természetesen Kati számait. Különösök voltak ezek: rólunk szóltak, magyarul. Egy idő után rádöbbenem, hogy a népzene mellett kell döntenem. A nehezebb, a göröngyösebb utat választottam és ezen az úton haladok a mai napig. Jól döntöttem. Számtalanszor megtapasztalhattam - különösen külföldön, - milyen büszke érzés magyarként dalainkkal vallani magunkról, hisz ez az a zenei nyelv, mely a legtöbbet tud felmutatni egy-egy nemzet lelkiségéből, mentalitásából, bár minden nép fia hasonlóan tud bábkódni, sírni, de örülni is és ezeket az érzéseket csodásan követik népdalaink, így más-más nemzetek énekei is. Jómagam több évtizede kutatom a magyar mellett a Kárpát-medence többi nemzetiségének azon dalait, melyekben fellelhető az azonosság, a kölcsönösség. Megdöbbentő volt számomra is, hogy a jeles ünnepeink dalaiban, a szokásdalokban és az életfordulókhoz köthető énekekben mennyi szállal is kötődünk egymáshoz. Nyolc ilyen megközelítésű hanghordozót adtam ki eddig, ezek közül talán az egyik legkedvesebb munkám a gyermekdalokhoz köthető, mert itt bukkantam rá a legtöbb azonosságra, s ez érthető is. A CD sorozat tudományos, művészi küldetésén túl elsősorban a közelítést szolgálja a népek és különböző vallású emberek között, elvégre az itt élőknek - Illyés szavaival - „egy a tűzhelyük.” Ezt a „hídepítést” lemezeimen keresztül már több egyetemen is oktatják.

Életem legszebb pillanata volt, amikor anyává lettem. Akkor értettem meg igazán, hogy nekem lánynak kellett születnem, sőt, hogy lánynak lenni több és remek áldott állapot! Két csodás gyermeknek vagyok az édesanyja, akik már lassan kirepülnek a családi fészekből, próbálják szárnyacskáikat, mi pedig férjemmel együtt figyeljük, óvjuk őket. Boldog ember vagyok, mert mindig tudtam örülni az apró örömeknek, kis eredményeknek és ezek, valamint az emberek szeretete erősítette bennem a hitet, hogy amit csinálok, - bár általában nem bír hírértékkel, nem rivaldafényben úszik, - mégis nagyon fontos nekem és másoknak. Ebben a folyamatban már nem is az én személyem a fontos, hanem maga a cél, hogy az énekléssel kinek, hogyan tudok segíteni.

Mindig hittem és egyre jobban tudom, hogy az éneklés a lélek gyógyítója, mert, „aki szépen énekel, kétszer imádkozik.” Egykoron pszichológus szerettem volna lenni, s ki hitte volna, hogy az éneklés hozza meg azt a lelki és testi gyógyító eredményt, amit egyre sűrűbben átélek, tapasztalok. Nem véletlen, hogy mindig megtalálnak a feladatok, nem véletlen, hogy most éppen egy egyházi hármassal dolgozom és ezzel párhuzamosan jelenik meg a Gyógyító dallamok című sorozatom. Jó pár éve én is egy súlyos betegségből felépülve döbbenem rá, hogy milyen vékony hajszálon függhet az emberi élet és a betegség milyen kiszolgáltatottá tesz. Ezért örültem az orvosok, nővérek felkérésének, akik már korábban is gyógyítottak dalaimmal, hogy kimondottan a beszédzavarban és más betegségekben szenvedőknek készítsek albumokat.

Az éneklés gyógyerejét kiskoromban is már megtapasztalhattam, amikor keresztanyámat elkísértem munkahelyére, a feledi csecsemő- gyermekotthonba, ahol az árva, nagyrészt cigány gyerekeknek énekeltem. Hihetetlen volt a gyermekek mély ragaszkodása hozzám, a szintén gyerekekhez. Azóta is kísért ez a képsor, a szeretet utáni vágy, a valakihez való tartozás óhaja, a kirekesztettek világa.

S így jutunk el szimbolikusan is Alexandriai Szent Katalin vértanúhoz, a középkor alighanem legtiszteltebb, legnépszerűbb női szentjéhez, aki a hit igazságát olyan hatásosan védte, hogy a teológusok, filozófusok, ügyvédek védőszentje lett, de e mellett a betegek, a haldoklók, a kórházak patrónájaként is tisztelik. Az ő napja november 25-re esik és én nagyon örülök, hogy a névnapomat ezen a napon ünnepelhetem. Isteni adománynak érzem földi léteimet és természetesen próbálom ezt megköszönni...

Nomen est omen (Glória, Pozsony, 2008)

...Amikor a templomban megszólal az orgona, azoknak, akik ismerték őt, mindig ő fog először az eszükbe jutni. Szvorák Kati és Varga Miklós énekei úgy szálltak a tavaszi szellő szárnyán, itt a Hősök tere sarkán, hogy egyenesen az égiek is meghallották, mint ahogyan a még nyilvánosan sosem énekelt dalát is Illés Lajosnak, az Ady Endre: Intés az örzökhöz című versére a gyülekezet kórusának előadásában, Czíkora Rita és Szabó Gyula Győző szólóénekeivel és Méhes Imre karnagy dirigálásával. Fónagy Miklós nagytiszteletű úr áldásával és Makkai Lilla lelkipásztor szeretetvendégségre invitálásával indultak...

(Illés Lajos emléktábla avatás)A lélek sebeit gyógyító hang Szvorák Kati születésnapjáraA népdalgyűjtők már a múlt század húszas-harmincas éveiben megdöbbenve tapasztalták, hogy a népdal fokozatosan kikopik a falusi közösségek kultúrájából, egyre kevesebben ismerik, még kevesebben éneklék ezeket az énekeket, jöllehet egy-egy társadalmi változás vagy drámai személyes élmény (háború, fogság, cselédsors, stb.) olykor „új” népdalokat teremthet. Időnként persze - elsősorban a magyar nyelvterület peremvidékein élő néhány idős asszonynak köszönhetően - a mélyrétegekből előkerült egy-egy ősi dallam is, amely felbecsülhetetlen értékű kincsként őrződött meg az emlékek rejtekében.

Bartók, Kodály és megannyi követője nemcsak felgyűjtötte, hanem műveiben fel is használta ezeket a dallamokat, de az autentikus és a feldolgozott népdaloknak nagyszerű előadói is támadtak, kezdve Török Erzsivel egészen Sebestyén Mártáig, Lovász Irénig és még sorolhatnám. A felvidéki magyarokat büszkeséggel töltheti el, hogy az előadók között többen is akadnak, akik annak idején Szlovákiából indultak, és ma már nemcsak nálunk vagy Magyarországon, hanem Európa különböző részeiben, sőt Amerikában és a világ más tájain is ismertek. A Ghymes Együttes karrierje már-már látványosnak mondható, de a most jubiláló Szvorák Kati eddigi életműve is tiszteletet parancsol. Ha jól számoltam éppen két tucatnyi önálló hanghordozót adott ki, amelyeken magyar népdalok éppúgy találhatók, mint egyházi énekek, megzenésített versek. De Kati éppúgy fontosnak érzi a Közép-Európában élő más népek (szlovákok, csehek, lengyelek, horvátok, szerbek, románok, németek, héberek stb.) énekeinek a megszólaltatását is, és ebben azt hiszem egyedülálló munkát végzett. A lemezei között több is akad, amely betekintést enged Közép-Európa sokrétű népzenei világába (Örvendezzünk - Közép-Európa karácsonya; Télkergető - Közép-Európa farsangja; Stafíring I-II. - Közép-Európa lakodalmá; Alleluia - húsvét Közép-Európában; Pünkösöd - Pünkösöd Közép-Európában stb.), ezeken nemcsak sajátos, tisztán csengő énekhangjával nyűgöz le bennünket, hanem tökéletes szlovák, lengyel, cseh stb. kiejtésével is ámulatba ejt. Persze akadtak, akik szemére vetették, hogy ennyire következetesen ragaszkodik kultúrdiplomáciai küldetésnek is tekinthető repertoárjához, mert úgymond a másik fél nem értékeli az efféle „gesztusokat”. Ők nyilván semmit sem fogtak fel Szvorák Kati művészi hitvallásából, és talán sejtelmük sincs arról, milyen sokszínű az életműve. Füleki gimnazistaként (1976-ban) nyerte meg először a Tavasz szél vizet áraszt... népdalversenyt, majd 1978-ban duplázott. A budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen (ELTE) magyar-könyvtáros szakos diplomát szerzett, és pályáját már Magyarországon folytatta, ahol 1980-ban elnyerte a Népművészet Ifjú Mestere címet, majd 1982-ben a Röpülj páva versenyen is első lett. 1983-2005 között a budapesti Honvéd Művészeti Együttes szólóénekeseként gyakran szerepelt tájainkon is, de a Kőfaragók együttes tagjaival eljutott Európa és a világ számos tájára, ahol nemcsak az ott élő magyarok, hanem a többségi nemzetek képviselői is lelkesen ünnepelték. Spanyolországi koncertjének felvétele a Live c. lemezén, az amerikai és skóciai turnéján rögzített felvételek pedig a Meotis c. lemezén jelentek meg. Fontos fejezete életművének az egyházi ünnepkörökhöz kapcsolódó dalok előadása. Éneklő Egyház c. lemezéhez Erdő Péter bíboros, esztergomi érsek írt bevezetőt. Ebben olvashatjuk a következőket: „Az Egyház zenei hagyománya kincset jelent minden nép életében. A több évtizedes, komoly és sokoldalú szakmai felkészültséggel készült Éneklő Egyház énekeskönyv három fő szempontot egyesít magában: egyrészt a II. Vatikáni Zsinat Liturgikus Konstitúciójának megfelelően magát a liturgikus (elsősorban a szentmiséhez kötődő) tételeket az ősi római rend szerint énekelteni gregorián dallamon, mely az Egyház ősi, magasrendű és saját zenéje. Másrészt az Egyház sajátos, nagy értékű alkotásából, a középkori, hazai, valójában esztergomi gregorián hagyományból, rítusból is énekelten néhány jellemző és különös fontosságú tételt. Harmadsorban bőséges népénekválogatást ad, mely az ókeresztény és középkori himnuszköltészet kincsei mellett a magyarországi népének ősrétegének, a XVI-XVII. század énekeskönyveinek alkotásait is a hívők kezébe adja. Ezeket a nagyon megbecsülendő, magvas teológiai tartalmú, közvetlenül a liturgikus szövegekből és dallamokból eredő, népünk lelkében erősen meggyökeresedett; ritmusában, dallamfordulataiban és díszítéseiben magyarrá érett remekműveket Kodály Zoltán útmutatásai és az elmúlt évtizedek alapos népi gyűjtései alapján az Éneklő Egyház eredeti, népi dallamon közli (...) Ennek megértésében segítenek minket a jelen CD-n hallható népénekek, a Kárpát-medencei népek vallásos énekeinek talán legihletettebb tolmácsolója, Szvorák Katalin művésznő előadásában és a különböző hangszerek mesteri kíséretével.” Az Éneklő Egyház folytatásaként jelent meg a Mondj szívem dalt c. lemeze, amelyen Szűz Máriáról és a magyar szentekről szóló énekek, valamint a A nap megszentelése c., imádságokat tartalmazó CD-je. Szvorák Kati időnként megzenésített verseket is énekel, sőt 1992-ben kiadott ötödik lemezén (Vagyunk) felföldi magyar költők megzenésített verseiből válogatott. Egyik legújabb, akár úttörőnek is tekinthető vállalkozása a Világhálón érhető el; Dúdoló címmel egy olyan összeállítással jelentkezett, amelyet felkérésre készített lelkileg sérült, illetve agyvérzés után lábadozó emberek számára. A válogatás nemrég CD-n is napvilágot látott. Szvorák Kati munkásságát számos díjjal ismerték el: 2000-ben a Liszt-díjat, 2001-ben a Hungaroton-díjat, 2002-ben pedig a Kodály-díjat vehette át. 1997-ben Füleki, 2006-ban pedig Pinc díszpolgára lett. 2008. május 15-én a Pozsonyi Casinó vendégeként köszönhetik őt tisztelői.

(Szabad Újság, 2008.május 15.)

Miután Szvorák Katalin népdalénekes hosszú évek alatt feltérképezte a Kárpát-medence népdalkincseit, az ünnepkörökhöz kapcsolódóan lemezre vette a dalpárhuzamokat, újabb misszióba kezdett, Éneklő egyház címmel indított sorozatot. Az első album magyar népénekeket, imákat tartalmaz. Szvorák Katalin a magvas teológiai tartalmú, közvetlenül a liturgikus szövegekből és dallamokból eredő, népünk lelkében erősen meggyökeresedett remekműveket Kodály Zoltán útmutatásai és az elmúlt évtizedek alapos népi gyűjtései alapján adja elő a töle megszokott magas színvonalon. Az anyagot gondos szerkesztés jellemzi, ádvént, karácsony, vízkereszt, nagybőjt, húsvét és pünkösöd köré épülnek az ismert és kevésbé ismert népénekek hangszerez kísérettel. Szent X. Piusz pápa az egyház ősi tanítása szerint a liturgikus éneknek három alapvető tulajdonságot jelölt meg: legyen szent, művészi és egyetemes. Szvorák Katalin mindháromnak eleget tesz. Nemsokára megjelenik a sorozat második lemeze is, a Mondj szívem dalt, melyen a magyar szentekről és Szűz Máriáról szólnak az énekek.

(Szent István Társulat)

Kedves Katalin és Tamás!

Bocsánatot kérek a távolmaradásért. Nagyon sajnálom, hogy ezekben az áldott percekben nem vagyunk szív közelben. Soraimmal kívánok Számotokra szép együttlétet: az ünnepségen, munkásságotokban és a családban.

Ki tagadhatná? Megjelenéseitek mindenütt ünnep. Ahol megjelentek, dal fakad az ajkakon és a szívekben.

Munkásságotok így tagadhatatlan küldetést és felvállalást jelent az egyetemes értékrendben. Elkötelezettséget. Akik

látnak és nemcsak néznek Titeket, azok bizonyítják, hogy Ti is azok közé tartoztok, akik őszinte szívvel keresitek, szeréteket, véditek és továbbadjátok az igazságot. Így jeles tanúvá lesztek annak, hogy a Lélek mindenben működik, függetlenül vallási vagy spirituális hitétől.

Mindezek tudatában örülök, hogy értitek az időket jelét, és nem rejtitek véka alá a megismert értékrendeteket: az igazságot, ami elválaszthatatlan a szeretettől. Így magatok is tapasztaljátok és tanúsítjátok, hogy az igazság milyen nemes érzelmeket ébreszt, a szeretet pedig milyen magasztos tettekre serkent.

A jeles évfordulón rokonaitok, barátaitok, tanítványaitok és tisztelőiteket nevében én is köszönöm, hogy életmagatartásokkal felekezeteket békítetek és egy csodálatos Duna-menti „zenei nyelvtant” képviseltek. Bárcsak sokan megtanulnák a Kárpát-medencében!

Szívből kívánom, hogy a Rátok bízottakat továbbra is fel tudjátok készíteni arra, hogy megosszák spirituális meggyőződésüket másokkal, és készek legyenek figyelembe venni mások értékrendjét. Segítsen Benneteket a Mindenható tudatára ébreszteni sokakban, hogy - a hit, az életszentség, a testvériség, az imádság és a szent zene - minden jóakarató ember közös kincse. Annyit érünk, amennyit megértünk és megértettünk a legfőbb a Jóból, aki maga a Szeretet és az Igazság.

Isten áldjon Mindnyájatokat.

Tisztelettel és régi barátságaggal:

Mons. Dr. Gábor Bertalan ,Szepsi esperes plébános, Szepsi-2008július 5

Katalin Kedves!

Hovatovább 2 hónapja tartozom e levéllel és köszönettel a „Mondj, szívem dalt” könyvért. Mondanom sem kell, mekkora örömet jelentett. Régen volt a kezemben ilyen szép és igényes kiadvány. Az ember lapozgatja, olvasgatja s megszólal a dal a szívében. Nagyon-nagyon köszönöm Zsuzsámmal együtt. Egyik legértékesebb darabja lett a könyvtáramnak, - bár gyakrabban van kézben, mint a polcon, arról nem is beszélve, hogy a CD Zsuzsámnak külön ajándék.

Őszinte szeretettel:

Göncz Árpád

„Létezik egy általános, mindenki számára közös elhivatottság. Valójában minden ember úgy érzi, hogy boldogságra született; ez a homályos kíváncsalom azonban minden egyes emberben többé-kevésbé egyedi alakot ölt, és pedig olyat, melyben a boldogság számára megjelenik. A boldogság ugyanis az olyan foglalatosságoknak szentelt élet, melyek iránt minden egyes ember egyedi elhivatottságot érez.”

(Jose Ortega y Gasset)

Tisztelt Művésznő!

Hogy valóban elérjük-e a vágyott célt, a boldogságot, leginkább rajtunk múlik, és talán ilyenkor - egy jeles évfordulón és ünnepen, mint amilyen egy születésnap lemezbemutató koncert - mutatkozik meg a maga teljességében, hogy hol tartunk a közös elhivatottságunk teljesítésében. De lehet-e aggodalma annak, aki valóban azzal köszöni meg a mögötte hagyott éveket, aminek életét szentelte? Lehet-e aggodalma annak, aki tehetségével, talentumaival jól sáfarkodva, ünnepeltként maga is ajándékoz: igazi örömet, jókedvet, emelkedett hangulatot teremt maga körül? Aligha. Különösen azért, mert aki a népzene és a népdalnak szentelte az életét, az nemcsak a maga számára találta meg a boldogsághoz vezető utat, hanem egy egész közösség számára is. Ezt méltán ünnepelhetjük ezen a szép évfordulón, hiszen, ahogy Kodály Zoltán írja, akkor lesz csak igazán magyar a mi kis világunk, ha nemcsak külsőségeiben, hanem a lelkek mélyéig a miénk: ez pedig a zene világa.

A Jóisten éltesse tovább egészségben, és adjon erőt a mindennapokban!

Budapest, 2008. június 5.

Tisztelettel

Orbán Viktor

Hungarikummá tenné Szájer a magyar nyelvű egyházi zenét!

Az Európai Néppárt alelnöke szerint a magyar nyelvű egyházi ének igazi hungarikum, mert a többi országban jellemzően gregorián dallamokon alapul az egyházi zene, míg Magyarországon ebbe a műfajba egyedülálló módon beépültek a népzenei motívumok.

Szájer József megjegyezte: mindent megtesznek azért, hogy hungarikumként ismerjék el a magyar egyházi éneket az unióban, azonban ennek érdekében erőteljes marketingmunkát kell kifejtetni. Felhívta a figyelmet arra, hogy nem csak az Európai Unióban, de Magyarországon sem sokan tudják, mennyire egyedi ez a zenei műfaj a Kárpát-medencében, ide érte az országgal szomszédos horvát és szlovák területeket.

A különleges dallamkincs illusztrálására Szájer József bemutatta Szvorák Katalin legújabb, Mondj szívem dalt! című lemezét, amely egy trilógia második része. Ismertetése szerint az első rész az egyházi ünnepek dalaihoz, a második Szűz Máriáról és a magyar szentekről szóló zsoltárokhoz kapcsolódik, míg a jövőre megjelenő harmadik rész imádságok zenés feldolgozásait tartalmazza.

Elmondta, hogy az európai uniós terjesztés érdekében a dalszövegeket lefordították angolra, az ajánlót pedig az első részhez Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, a másodikhoz pedig Mádl Ferenc volt köztársasági elnök írta.

Szájer József arról is beszélt, hogy a CD-sorozat arra is jó lesz, hogy "a katolikus népekeket kiszabadítsa a templom

falai közül", és elterjessze a társadalom rétegei között. A sorozat megjelentetéséhez több száz dal állt rendelkezésre, ebből válogattak össze néhány tucatnyit.

Arra is felhívta a figyelmet, hogy Szvorák Katalin születésnapja alkalmából a Magyar Posta bélyeget jelentetett meg az énekesnőről.

Szájer: A népzene épülő magyar egyházi ének igazi hungarikum

A magyar nyelvű egyházi ének egyedi zenei műfaj, amelynek hungarikumként való elismeréséért mindent megtesznek - mondta Szájer József fideszes európai parlamenti képviselő pénteken Budapesten.

Az Európai Néppárt alelnöke szerint a magyar nyelvű egyházi ének igazi hungarikum, mert a többi országban jellemzően gregorián dallamokon alapul az egyházi zene, míg Magyarországon ebbe a műfajba egyedülálló módon beépültek a népzenei motívumok.

Szájer József megjegyezte: mindent megtesznek azért, hogy hungarikumként ismerjék el a magyar egyházi éneket az unióban, azonban ennek érdekében erőteljes marketingmunkát kell kifejtetni. Felhívta a figyelmet arra, hogy nem csak az Európai Unióban, de Magyarországon sem sokan tudják, mennyire egyedi ez a zenei műfaj a Kárpát-medencében, ide értve az országgal szomszédos horvát és szlovák területeket.

A különleges dallamkincs illusztrálására Szájer József bemutatta Szvorák Katalin legújabb, Mondj szívem dalt! című lemezét, amely egy trilógia második része. Ismertetése szerint az első rész az egyházi ünnepek dalaihoz, a második Szűz Máriáról és a magyar szentekről szóló zsoltárokhoz kapcsolódik, míg a jövőre megjelenő harmadik rész imádságok zenés feldolgozásait tartalmazza.

Elmondta, hogy az európai uniós terjesztés érdekében a dalszövegeket lefordították angolra, az ajánlót pedig az első részhez Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, a másodikhoz pedig Mádl Ferenc volt köztársasági elnök írta.

Szájer József arról is beszélt, hogy a CD-sorozat arra is jó lesz, hogy "a katolikus népénekeket kiszabadítsa a templom falai közül", és elterjessze a társadalom rétegei között. A sorozat megjelentetéséhez több száz dal állt rendelkezésre, ebből válogattak össze néhány tucatnyit.

Arra is felhívta a figyelmet, hogy Szvorák Katalin születésnapja alkalmából a Magyar Posta bélyeget jelentetett meg az énekesnőről.

2008. június 6. 18:59 MNO (mti)

Nagy örömmel, énekléssel

Kiss Eszter Veronika

Nemrégiben ünnepelte ötvenedik születésnapját Szvorák Kati, akinek tiszteletére most a Magyar Posta is ötvenforintos bélyeget bocsátott ki. Szvorák Kati péntek este koncerttel köszöntötte közönségét a Petőfi Irodalmi Múzeumban, ahol ennyien ritkán fordulnak meg egyszerre: három generáció képviseltette magát, zsúfolásig megtelt két egybenyitott terem. Itt szólalt meg a háromlemezes, ma is élő egyházi népénekeket feldolgozó sorozata, amelynek második albuma Mondj, szívem dalt címmel a napokban jelent meg.

Amikor honlapját böngésem, emlékkép-foszlányai között a következőket találok, mint a legfontosabbakat: „friss harmat, zsenge családom, egy siheder vörösfenyő görbén nőtt ága, búbos kemencénk, esti litániánk, mosolygó kankalinok, tündöklő szemek, barátaim, kacintó partifecskék, a moha, a páfrány, egy impresszionista naplemente...”. Ezzel akár össze is foglalhatnánk Szvorák Kati végtelenül nőies, a lélek mélyéről jövő, őszinte és személyes hangvételt, amellyel hosszú évtizedek óta megszólítja hallgatóságát. Ő ugyanis nemcsak énekel, de valóban meg is szólít, daloljon akár gyermekeknek, akár felnőtteknek, akár népdalt, akár feldolgozást, akár versmegzenésítést, akár az egyházi népénekek gyöngyszemeit, kísérje őt akár vonósbanda, akár orgona, akár modern hangszer-összeállítás. A legszebb talán, ha minden kíséret nélkül, magában szólal meg énekhangja: fölemeli a földről a lelket.

Szvorák Katinak még sok dalos kedvű évtizedet kívánunk.

Magyar Nemzet, 2008. június 10. kedd Hungaricum a magyar nyelvű egyházi ének

Könyvhét 2008

Egyházzenei válogatással lepte meg rajongóit ötvenedik születésnapja alkalmából Szvorák Katalin. A bemutatót a Petőfi Irodalmi Múzeum dísztermében tartották, Szájer József európai parlamenti képviselő, Bolya Mátyás és Szokolay Dongó Balázs zenészek közreműködésével.

Európában a középkor óta ez a műfaj gregoriánként terjedt el, Szvorák Katalin azonban az Európai Néppárt támogatásával, célul tűzte ki, hogy először a magyarokkal, majd az európaiakkal, végül pedig a világgal is megismerteti ezt a speciális magyar zenei hagyományt. A művésznő lelkes, hisz tervének sikerében, és ez a pozitív érzés rák is átragad, ahogy halljuk őt énekelni, és ahogy a zene fontosságáról beszél. Ritka, hogy egy nemzetnek anyanyelvi egyházzenei kultúrája maradt volna fenn, de ez szerencsére rák nem igaz, s ha ügyesen munkálkodik Szvorák Katalin, és segítséget is kap, akár világhíresek is lehetünk hagyományunkkal - de dalai már most hungaricumnak számítanak.

Sokan közülünk nem is tudják, hogy kultúránk része az egyházi éneklés, és a dalokat sem ismerik. A CD-en hallható énekek, ha már néhányszor jártunk templomban, nem ismeretlenek előttünk, mert a Római katolikus népénektárból

válogatta őket össze.

Három CD jelent meg a 79. Ünnepi Könyvhét alkalmából, és már készüléfében van a negyedik is, amelyen imádságok lesznek.

...Isten házában az egyetlen használatos hangszer az orgona, és Szvorák Katalin azt is figyelembe veszi, hogy e hatalmas és erős hangszer mellett a duda, a kürt, a koboz vagy a citera hogyan érvényesül. Az elsőként említett lemezekon a dalokat angolul is meghallgathatjuk, ezzel is elősegítve, hogy világszerte megismerjék kultúránkat.

Szeredi Helga, Magyar Hírlap, 2008, június 11. Vándorjelek

Csapongó gondolatok Kiss Ferenc koncertje után

....Akik jelen voltunk, éreztük a terhet, mely - furcsa módon - nem alányomott, de felemelt bennünket. Kavargott bennünk a múlt, ahogy a zenében a magyar, rutén, zsidó, román, és ki tudja, még milyen motívumok. Másfél órára egyek lehettünk a Kárpát-medence népeivel. Zenésztársai és három aranytorkú énekese - Bognár Szilvi, Szalóki Ági és Szvorák Kati - segítségével olyan szédítő magasságból nézhettünk le erre a kis földdarabra, ahonnan már csak az összetartozást láthattuk, az életünket metelyező széthúzást nem.

„Nem indulok sehová üres kézzel, mindenholhozok valamit. Egy rozsdás torokból kiszakadt éneket, egy sárgaréz pitykét a völgyény dolmányáról, a menyasszony mosolyát, cimbaloméngengést, hegedűjajszót, vagy elhullatott szarkatollat, üres darázsfészket, vízmosás kavicsát, gyerekkuncogást, kasza pengését, estéli szavakat, reggeli imát, vagy csak egy kifakult képet: a hernyóselyem kendőn áttetsző, megbarnult múltat.

Közben dalokat dúdolok. Nomád vándorlásaim hátrahagyott jelei ezek. Eső mossa, nap szárítja, szél porlasztja őket. Nem remélem, hogy az utánam érkezők érteni fogják üzenetemet, de nem tehetek mást. Fúvom az énekem...” mondja Kiss Ferenc.

Aztán egyik dalában kiszakad belőle a sóhaj: „Gyógyulj meg, Cseh Tamás!” Ekkor már tudjuk, Isten ma éjszaka is mosolyog álmában.

Köszönjük, Kiss Feri!

Katkó Tamás

Gyógyító ének

- Szvorák Kati mikrofonvégen

Szvorák Katalin kerek évfordulóhoz ért, melyet születésnapjára lemezbemutató koncerttel ünnepelt meg a Petőfi Irodalmi Múzeum Dísztermében. A zsúfolásig telt teremben lévőket Szájer József európai parlamenti képviselő köszöntötte. A koncertet megtisztelte jelenlétével a nagyszámú közönség mellett Erdő Péter bíboros és Szörényi Levente is. Hiába három földrész a háta mögött, 24 önálló hanghordozó vagy a Magyar Posta tiszteletére nyomtatott bélyege, ő megmaradt ugyanaz a pilisszentlászlói családanya és szentendrei énektanár. Születésnapjára interjú Szvorák Katalinnal.

• Egy népdalénekesnél fontos gyökerek Önnél talán még szembetűnőbbek. Hogyan kötődik ezekhez?

• Ipolymenti, felvidéki kis faluban gyerekeskedtem. Szüleim ősei juhászok és földművelő parasztok voltak. Tőlük ivódott belém mindaz, amiből ma táplálkozom. Amikor a Liszt-díjat megkaptam - ami egyébként nagyon váratlanul ért -, azon az éjjelen nagyanyámmal álmodtam, és hálából megsimogattam a hátát.

• Egyetemistaként Budapestre került. Könnyebb volt akkor egy vidékről jött lánynak megőriznie az arcát, mint ma?

• Nemcsak, hogy vidékről, de határon túlról, palócos beszéddel. Noha nagyon szerettem Budapestet, nehéz volt beilleszkedni a nagyvárosi életbe. Az jó volt, hogy énekelhettem, jártam Budai Ilona népdalkörébe, s lassan rájöttem, hogy ez nekem mennyire fontos.

• Ezekben az években derült ki, hogy merre halad a hivatása?

• Ezt a véletlen hozta. Már ha vannak véletlenek. Mert inkább azt hiszem, az ember sorsát valami irányítja, és azt gondolom, az ember előbb-utóbb megtalálja azt az utat, amit neki követnie kell. Az is valami álopszerű dolog volt, amikor Pozsgay Imrétől átvettem a Népművészet Ifjú Mestere címet. Határon túli magyarként hihetetlen volt. Akkor láttam a Parlamentet, ami nekem egy elérhetetlen csoda volt. Nem sokkal később megnyertem a Röpülj páva népdalversenyt, amire a barátaim segítségével tudtam egyáltalán benevezni. Erre csak magyar állampolgárok jelentkezhetek.

• Úgy tűnik, azért volt hátránya a határon túli létből...

• Hogyne. Például a franciaországi Gregorián Fesztiválra sem mehettem a Honvéd Férfikórusral. Kaptam én bőven pofont, de az ember így edződik. Arra sarkall, hogy a könnyebb út helyett a nehezebbet válasszam. Utólag talán nem is baj.

• Ön nem csak magyarul, de a környező népek nyelvén is énekel, elsősorban persze szlovákul. Hogy jött ez?

• Már az első albumomon is felcsendültek a Kárpát-medence közös dallamai. 2000 körül pedig lemezsorozatot indítottam, melyen több mint tíz nyelven énekeltem. Azzal, hogy a határon túlról jöttem, látom, mit jelent kirekesztettné lenni és más optikával, látószöggel érzékelem a kárpát-medencei eseményeket. A népzene is ezért olyan izgalmas, mert annyi hatás érte ebben a kárpát-medencei katyvaszban.

• Valami tudatos összefogás-keresés féle?

• Igen, és nekem Bartók ebből a szempontból nagy példaképem. Fel is használtam gyűjtéseit, föl is dolgoztam közös ünnepeink közös gyökerű dalait. De sokan nagyon félnék ezektől a közös hatásoktól, és ezért nem kap olyan teret, amelyet megérdemelne. Volt például tavaly egy Visegrádi Négyek koncert, ahol mindenki - köztük a politikusok is - helyeselték

ezt a fajta összefogást, mert többet tud használni bármilyen szócséplésnél. Hiszen évszázadokon keresztül megfértek egymás mellett nemzeteink és mindig a felülről manipulált politika zavarta meg a békét. Az acsarkodások helyett inkább közös kultúránk megmutatását és kölcsönös megismertetését kéne erősíteni, mert a tudatlanság okozza mindig az emberekben a zavart és ez téveszti meg őket.

• Milyen helyet érdemelne meg a magyar népzene nemzetközi megítélésben?

• Hála Istennek nagyon sok zenész kijut a határokon túlra. Ilyenkor nagy sikere van a zenénknek. Találkoztam például olyan fiatalal, aki a zenén keresztül ismerkedett meg a nyelvünkkel. Mi magunk nem értékeljük így a zenénket. Pedig csak ebből a múltbéli mély kútból merítve építhetjük a jövőnket, mely fontos gyógyír lehetne.

• Akár új albuma, a Dúdolás...

• Ez a lemez kifejezetten ilyen céllal készült, és nagyon jók a visszajelzések. Az agyvérzéses betegek a népdal hatására előbb énekelni, aztán beszélni tanulnak meg. Moóréné Szikszai Klári logopédus volt az, aki használta a lemezeit korábban is, és ő kért meg, hogy készítsek egy „gyógyító” acapella lemezt. Éppen holnap megyek a Szent Rókus Kórházba beteglátogatni és megtapasztalni a módszer eredményességét. A másik nemrégén megjelent hangoskönyvem, a Mondj, szívem dalt, - melyhez Mádl Ferenc írt bevezető gondolatokat -, egyházi népeket dolgoz föl. Ebben Szűz Máriához és a magyar szentekhez szóló énekek szólnak meg. Igyekeztünk az egyházi és a népzenei hagyományokat ötvözni: az orgona mellett így megszólal a duda és más népi hangszerek is. Az énekeket Szokolay Dongó Balázs és Bolya Mátyás dolgozta fel. Célunk elsősorban a hagyomány- és értékmegőrzés volt.

• Mostanában gyakran kerül közös területekre a könnyűzene és a népzene. Hogyan lehet - vagy kell-e - megőrizni a népzene érinthetlenségét?

• Tinédzserként én is kacérkodtam a táncdalénekléssel. Kovács Kati volt a példaképem, máig nagyon szeretem, hiszen egy nagyon színes egyéniség. Lelkileg is sok közös vonás van bennünk. De gyakran dolgoztam Illés Lajossal is, a Magyar Ének című zenemű kapcsán. Nagyon szerettem régen és most is ezeket a feladatokat, és sosem kellett megtagadnom népdalénekesi voltomat. Gimnazista diákként még sanzont is énekeltem. Múltkor a várbán mondta egy bácsi: „Katalin, milyen jó, hogy maga olyan maradt, mint a kezdetek kezdetén.”

• Sok helyen megfordult - 3 földrészén. Van különösen felejthetetlen emléke?

• Voltak különleges helyszínek. Például egyszer egy francia marhavásáron énekeltem; amíg a parasztok ettek, a marhák nagyon figyeltek a zenére. München legnagyobb kórházában is énekeltem egy vasárnap délután, ahol a betegek szinte táncra perdültek. Megfeledeztek minden bajukról, de még hosszan sorolhatnám.

• Végül egy talán költői kérdés: Csokonai azt mondta, bolond az, ki poétává lesz Magyarországon; nem bolond az ma, aki népdalénekesé lesz?

• Egészen biztosan, így én is bolond volnék. De nem baj. Nekem lételemem ez a zene. Gyógyír a mindennapokra és segítség a holnapokra. Hihetetlen örömforrás!

ifj. Sergő András, Szentendrei Tükör, 2008 július

Október 16-án új lemezét mutatta be a pozsonyi közönségnek Szvorák Katalin énekművész. A koncertet a Pozsonyi Casino, a Liszt Ferenc Társaság és a Szövetség a Közös Célokért szervezte. A koncertterem, mely mintegy száz főt képes befogadni, bizony kicsinek bizonyult. A fellépést követő pillanatokban, a megérdemelt vastaps után megkérdezett közönségből a legtöbben könnyes szemmel csak annyit tudtak mondani: felejthetetlen, csodálatos, köszönjük. A már előbb megjelent „Éneklő Egyház” című CD folytatása a „Mondj, szívem dalt”, mely az idén májusban jelent meg, de az akkorra tervezett pozsonyi bemutató elmaradt. Az 50. születésnapját Szvorák Katalin idehaza, ezzel a koncerttel ünnepelte az egybegyűltekké. Saját elmondása szerint soha nem felejtheti el, honnan jött, itt is és Magyarországon is otthon van. De hangjával, bájjával, kedvességével bárhol és bárki szívében otthonra talál. Aki egyszer hallotta, annak szívébe örökre beköltözik.

„A zene alapvető emberi tapasztalat. Minden ember magában hordozza a szívdobogás ritmusával. A zene megérinti a lelket és felemeli a szívet Istenhez, aki emberré lett és szíve értünk dobog. Az Egyház zenei hagyománya kincset jelent minden nép életében”, ezekkel a sorokkal ajánlja Erdő Péter bíboros, prímás, érsek Szvorák Katalin első, az Éneklő Egyház című hanghordozóját. A művésznő a Kárpát-medencei népek vallásos énekeinek talán leghitelesebb tolmácsolója.

A tegnap este előadott új lemezéről elmondható, hogy a magyar népnyelv a legtöbb vidéken megkülönböztette a dalt és az éneket. Az utóbbi a vallással, a hittel kapcsolatos. Szűz Máriáról és Szűz Máriához így nem dalok, hanem énekek szóltak. Népi dallamokból és a magyar népi hagyomány részévé vált egyházi énekekből összeállt lemeze igazi gyönyörűség a lelkeknek és a fülnek. Előadásában a legszebb énekeket hallhattuk, melyek Szűz Máriát és a magyar szenteket köszöntik. Nélkülük a jövőnk bizonytalanabbá, üresebbé válnék.

A tegnap esti lemez egy háromrészes sorozat második része, a harmadik hamarosan megjelenik, mely „A nap megszentelése” címet kapja. Népi imádságok, reggeli, déli és esti imádságok Jézushoz, dalban foglalva.

Szvorák Katalin elismert, remek zenészekkel lépett fel. Andrejszki Judit tisztán csengő gyönyörű hangját mesteri fokon csillantotta meg, csembalón kísérte a művésznőt. A másik bravúros közreműködő, Gombai Tamás, énekel, hegedűvel és kobozzal kísérte az énekeket. Több éve énekelnek, zenélnek együtt, s az összhang valami lenyűgöző eredményt hozott. A népzeneben és a komolyzenében is tökéletesen jártas hármassal összeforrt játéka bravúros egységet alkotott.

Arra a kérdésemre, hogy Szvorák Katalin hol van otthon, elmondta, hogy itt van itthon és ott, Magyarországon van otthon. Mindig úton van, még gondolatokban is, nagyon fontosak számára a gyökerei. „A hangom is annak köszönhető, ahonnan jöttem: Medvesalja, a dombok, a völgyek, a rétek, ahol az ember szabadon lélegezhet, énekelhet teli tüdőből, akár addig, amíg felszáll a páva is”. Amikor a Liszt-díjat megkapta, felejthetetlen élménye volt. Álmában a nagymamája jelent meg, egy görnyedt parasztasszony, akit megismogathatott, neki köszöni mindazt, amit eddig

pályáján elért.

Az 50. születésnapot egy nagyon jó életkornak tartja. Ez egy határvonal. El kell döntenie, hogy az ember csak a fontos dolgokra koncentráljon. Lehet, hogy már kevesebb van hátra, mint eddig, bármikor jöhet a végső pillanat, hisz átutazók vagyunk. Az Utolsó esti ima erre figyelmeztet, hogy soha nem tudjuk a nagy titkot: mikor jön a vég. Úgy kell élni, hogy minden napnak legyen valamilyen értékes pillanata. Számára az a fontos, hogy harmóniában legyen Önmagával. Amíg ez a belső harmónia megvan, addig a hang is tisztán tud szólni. "Nagyon remélem, hogy mindez érződik a dalokon keresztül", fejezte be a saját egyszerűségével a beszélgetést. Mi pedig szeretettel várjuk lemezsorozatának harmadik részét. A Teremtő adjon hozzá sok erőt!

Felvidék Ma, H.K.

Koncert a múzeumban

A „Mondj, szívem dalt” című lemez bemutató koncertjén, a Petőfi Irodalmi Múzeumban, a budapesti 72-es posta munkatársai alkalmi bélyegkínálattal várták az érdeklődőket.

A rendezők kérésére különös figyelmet fordítottak a vallásos tematikájú bélyegekre, amelyeket - az alkalmi borítékokkal és a keretezett bélyegképekkel együtt - a vendégek és a múzeum munkatársai is nagy érdeklődéssel fogadtak.

Megcsodálták a bélyegújdonásokat, és nagy sikert aratott a lemez szerzőjéről, Szvorák Katalinról készült Személyes bélyegív. A koncertre érkezők örömmel fogadták azt a lehetőséget, hogy róluk is készülhet ilyen kiadvány. A legnagyobb tetszést a nosztalgia postaláda nyerte el. A látogatók közt bélyeggyűjtő is volt, aki keretezett bélyegképet vásárolt, és azt a többi nézelődőnek is ajánlotta. A művésznővel érkezett az alkalmi postához Erdő Péter bíboros, aki érdeklődve nézte végig a gazdag kínálatot, és örömmel vásárolt vallásos témájú bélyegeket.

Kalivoda Gabriella Csillagoknak Teremtője A Karácsony közeledtével sokasodnak az ünnepi programok a városban. Szvorák Katalin Liszt-díjas népdalénekes november 28-án adventi koncertet ad az evangélikus templomban. Zeneiskolánk tanára az elmúlt 30 év alatt 2500 koncertet tartott 3 kontinens 33 országában. Eddig 24 önálló albuma jelent meg. - Hogyan született a koncert ötlete? A Szentendrei Civil Szerveződés részéről Gyürk Dorottya keresett meg, hogy az adventi műsorfolyam részeként én is szerepeljek. Boldogan mondtam igent, hiszen eddig a városban csupán két önálló koncertem volt az elmúlt 16 évben. 1992-ben a református templomban, majd Gulyás József polgármester helyettesnek köszönhetően 2000-ben a Szentendrei Tavasz Fesztiválon énekeltem. Külön örültem, hogy Horváth-Hegy Olivér evangélikus lelkész otthont adott az előadásnak. Jól eső érzés, hogy Magyarország talán legjobb barokk énekesnője, - aki mellel orgonán és csembalón játszik - lesz a közreműködőm. Andrejszki Judit egyébként ötgyermekes családanya! - A meghívón olvastam, hogy ezen az estén középkori és barokk egyházi zene, Mária énekek, az Advent és Karácsony népénekei hangzanak el. Milyen forrásokból állította össze a műsort? Az énekek nagy részét az Éneklő Egyház című római katolikus népénektárból válogattam. Természetesen a Jelenti magát Jézus, az Éneklő Egyház és a Mondj, szívem dalt című albumaimról is sok ének hallható. A műsor házigazdájának nyitottságát dicséri, hogy a katolikus énekek az evangélikusoknál csendülnek föl. Jelenleg a trilógiámon ügyködöm, melynek harmadik része jövőre jelenik meg. Ezzel a sorozattal az igazán értékes s már-már feledésbe merülő énekeket szeretném újjáéleszteni. - Az az egyszerűség, természetesség, ahogy Szvorák Katalin ezeket az énekeket előadja, félreismerhetetlenül egyéni. Hol tanult énekelni? Úgy érzem, elődeim rám hagyott hozományát élesztem újra, hiszen génjeimben hordozom az éneklés szeretetét és természetesen annak a felföldi, Losonc melletti pinci kis dalos közösségnek is köszönhetem mindezt, ahol gyermek voltam. Füleki gimnazistaként a Palóc Táncegyüttes próbáira hetente kétszer öt kilométert gyalogoltam. Igazán itt éreztem rá jövőbeli hivatásomra. Gyermek- és ifjúkoromnak két kedves és fontos helyszíne volt: Pinc és Füle. Mindkét település díszpolgári címmel ajándékozott meg. Ez nekem értékesebb a többi kitüntető címnél, mert ebben benne van az otthoniak szeretete. - Hogyan vezetett az út a néptáncról a magyar-könyvtár szakon át az énekesi pályára? A egykori Csehszlovákiából Budapestre kerülve a néptánc megszakadt, a dalolás megmaradt. 1980-ban elsőként vettem át külhoni magyarként Pozsgay Imrétől a Parlamentben a Népművészet Ifjú Mestere címet, egy évre rá megnyertem a Röpülj pávát, majd a Honvédnál lettem magánénekes, hogy jó két évtizeddel később kirúgjanak. Hál'istennek Bokor Gyuri közben meghívott a szentendrei Zeneiskolába, ahol növendékeimmel újraélem ifjúságom és méltán vagyok büszke eredményeinkre, nem elsősorban arra, hogy néhányan a zenei pályát választják és az országos versenyeken mindig díjazottak, de a népdalnak köszönhetően olyan lelki-gyógyító útravalót kapnak, melyet szülőként továbbadnak maj. Így válnak ők is fontos láncszemeivé ennek a csodálatos kultúránknak. Aki kíváncsi rájuk, azokat szeretettel várjuk november 30-án a Párt Moziba adventi koncertünkre. Vendégként közreműködik Timár Sára és a Sasvári testvérek. Az előadást szintén a Szentendrei Civil Szerveződés hívta életre. Rappai Zsuzsa, Szentendre és Vidéke, 2008. november. 21.

Népdalaink üzenete A beteget gyógyítja, az egészségeseket egészségesebbé teszi Szvorák Kati a népdalénekesek első vonalába tartozik. Mégsem lett sztár. Persze nem is bánja. Csak szép csendben teszi a dolgát: énekel, tanít, a hangjával gyógyít, a dalaival hidakat ver népek és emberek közé. Az idén ötvenedik születésnapját ünneplő művésznővel otthonában, a varázslatos kis völgyben található Pilisszentlászlón épült parasztházukban beszélgettünk.

Első öt évét a Losonchoz közeli kis faluban, Pincen töltötte, amely egész gondolkodását meghatározta, hiszen később is rendszeresen visszajárt nagyszüleihez, és kivette részét a hagyományos paraszti munkákból, a kukoricafosztástól

kezdve a cukorrépa-kapálásig. Csehszlovák állampolgár volt, a kisebbségi sors összes fájdalmával, terhével. Bár már jó ideje az anyaországban él szintén felvidéki születésű férjével, mégis külsősnek számít, nem igazán tudott úgy betörni a köztudatba, ahogy azt megérdemelné. Tréfásan úgy fogalmaz: ennek az az oka, hogy amíg mások a táncházban ropták, ő libákat legeltetett. Ez azonban valójában nem hátrány: talán éppen ezért is képes valódi tisztaságában közvetíteni a néphagyományt. Amikor arról kérdezem, az öt évtized alatt mit tart pályáján a legfontosabbnak, azt a hét részes lemezsorozatot említi, amelyen azt mutatta be közel egy tucat nyelven, hogy egy-egy dallam és története elválaszthatatlanul köti össze Közép-Európa népeit, nemzeteit, különböző felekezetű lakosait. - Nincs béke és a közeljövőben nem is lesz, és ezeknek a daloknak éppen erről szól az üzenete: az egymás mellett élő egyes emberek között mindig is béke volt, a feszültséget felülről gerjesztik - mondja, majd hozzáteszi: a sokszor „hátizsákosan” terjesztett album-sorozat sikere ellenére csak egyetlen bemutató koncertet tarthatott, így kétséges, hogy eljutott-e az üzenete azokhoz, akiknek szánta. Az ötven év legszebb pillanatairól érdeklődve meghitt csend után érkezik a válasz: gyermekei, Ádám (20) és Eszter (18) születése. - Az éneklést mindig is ajándéknak tekintettem. Soha nem az volt fontos a számomra, hogy fényes karriert fussak be. Az is csoda, hogy még szerepelhetek, hogy ennyi albumom jelenhetett meg, de amire igazán büszke vagyok, azok a gyermekeim - mondja a Liszt- és Kodály-díjas művésznő, akitől megtudjuk: a két fiatal ugyan nem követi édesanyját a zenei pályán, de énekelni, zenélni nagyon szeretnek, sőt Ádám szabadidejében zeneszerzéssel is foglalkozik. A legfelelősebb események között meglepő módon azt említi, amikor a Magyar és az amerikai Himnusz énekelte szőlóban egymás után Washingtonban, illetve amikor a Szózatot Mádl Ferenc köztársasági elnök beiktatásán. - Rengeteget készültem ezekre lelkiileg, főleg azért, hogy kibírjam sírás nélkül. Mi ugyanis felföldiek vagyunk, így nekünk egész más a viszonyunk a Himnuszhoz és a Szózathoz - fogalmaz, majd még két emlékezetes eseményt említ: amikor Pozsgay Imrétől csehszlovák állampolgárként átvehette a Népművészet Ifjú Mestere kitüntetését, illetve amikor Pinc szlovák polgármestere a falu egyetlen díszpolgárává avatta. Kevesen tudják, de az első népdalpárhuzamokra épülő lemezt, az első gyermekalbumot és az első egyházi jellegű népzenei CD-t is Szvorák Kati énekelte fel. Az utóbbi az 1991-es pápalátogatásra készült Jelenti magát Jézus címmel, ennek a kései-mostani folytatása az Éneklő Egyház-trilógia, amelynek a harmadik, népi imádságokat tartalmazó lemeze, „A nap megszentelése” jövőre jelenik meg. Szvorák Kati Dúdoló lemezével is első között evezett új vizekre, hiszen az orvostudomány még csak most kezdi felfedezni az éneklésben rejlő lehetőségeket. Az album rövid idő alatt konkrét eredményeket mutatott fel, például látványosan segítette a beszédkézségükben korlátozott betegek javulását, kiegyensúlyozottabbá teszi a személyiségzavarral küszködőket, megnyugtatta az autistát. - Elsődleges anyanyelvünk a zenei, hiszen előbb vagyunk fogékonyak ritmusra, dallamra, mert maga a beszéd is a ritmussal és a dallammal kezdődött, s csak utána jöttek a szavak, így serkenti az ének az agy működését is a beszéd terén - hivatkozik az orvostudomány megállapításaira. Szvorák Kati számos terve között gyógyító gyermekalbum is szerepel, - de az majd mindenkire szól, mert az ének nemcsak a betegeket gyógyítja, de az egészségeket is egészségesebbé teszi. Kiss Eszter Veronika, Magyar Nemzet, 2008. december Kisebbségek üzenetét hordozom Szvorák Kati azon kevesek egyike, aki Szlovákiából indulva tudott komoly magyarországi ismertségre szert tenni. Ehhez persze kellett, hogy az Ipoly menti parasztilágban és Füleken felnőtt énekesnő 1978-ban Budapestre jöjjön egyetemre. Az elmúlt 30 évben több mint 2500 koncert 3 kontinens 33 országában, s bár ez idő alatt számtalan zenekarban (Vízöntő, Bekecs, Csámborgó, Hegedős, Kőfaragó, Etnofon Zenei Társulás, Odessa Klezmer Band, Gombai Kvartett, Bolya-Szokolay duó stb.) énekelt, inkább szólólista maradt. Mutatja ezt, hogy eddig huszonnégy önálló hanghordozót jegyez, melyek jórészt tematikusak: megénekelte már a tavaszt, a bánatot, a jeles napokat, előadott megzenésített verseket, hét lemezből álló sorozatot készített Közép-Európa népeinek közös dallamkincséből, trilógiát a legszebb magyar egyházi énekekből, több hanghordozója szól a gyerekeknek és a gyógyításnak. Mikor vált egyértelművé, hogy énekesnő lesz? Serdülő koromban, bár előtte is álltam színpadon, sőt szedtek le sírva is onnan. A szüleim fiút vártak, de lánynak születtem. Később kárpótolta két öcsém születését, nekem lányként mégis bizonyítási kényszerem volt: távolugrottam, rajzoltam, operetteskedtem, szavaltam. Amúgy fiús gyerekek lehettünk, velük játszottam, nem szerettem a pletykálgódot. Amikor asszony lettem, vált világossá számomra, hogy mégiscsak nőnek kellett születnem. Életem legnagyobb ajándéka két gyermekem és nehezen kezelhető férjem. Az éneklés csak ráadás ebben a szűk családi milióban. A népdal adott volt? Ahogy szoktam mondani, a népdalt a génjeimben hordozom. Apám - a juhászdinasztia sarja - soha nem tanult hegedülni, mégis remekül játszott. Nagymamám népszínművekben primadonnáskodott, édesanyám szintén szépen énekelt. A legnagyobb hatást nagyapám gyakorolta rám, aki a vasárnapi ebédhez rendszeresen odarendelte a falu muzsikusa cigányát és együtt mulattak. „Berkli” Kelemen József nagyapám hat osztályt végzett, de mindenről mindent tudott, az irodalom, a történelem a kisujjában volt. Boldog parasztemberként élte le életét, mert neki egy keresztelő, egy kiadás tavaszi eső, az Ozgyány felőli napfelkelte, a Riska tehén ellése és az „Ipó” áradása volt mindennapi társa 90 éves koráig. A népdal mellett amúgy fiatal koromban táncdalokat is énekeltem. Nem véletlen, hogy egy vidéki Kovács Katit imádtam. Kati szent volt nekem és ma is az. Füleken, ahol gimnáziumba jártam, Totónak volt egy remek rockcsapata, velük „öt órai teáztam”. Tinédzserként kétszer is megnyerte a szlovákiai magyarok népdalversenyét. 1981-ben a Röpülj páván szintén első díjat kapott. Mégis években tellett, mire a pályája igazán beindult... A versenyeket inkább a környezetem sugallta. A versenyszellem ugyan bennem leledzett, de egy ideje már tudom, hogy minden viszonylagos, így növendékeimnél, a szentendrei zeneiskolában is elsődleges cél a népdal szeretete, a hagyomány továbbadása, az alázat, az öngyógyítás, az örömszerzés. Nagyon boldog voltam, amikor 1980-ban megkaptam a Népművészet Ifjú Mestere címet Pozsgay Imrétől, mint csehszlovák állampolgár. A Röpülj páván való szereplésem kuriózum lehetett, hiszen Zobor-vidéki népdalokat énekeltem, palóc tájszólással. Rövid ideig érdekes voltam, mint határon túli, de aztán a kutya se törődött velem. Az egyetem befejezése után felvettek a Honvéd Együttesbe. Ez valódi boldogságot adott, hiszen egyszerű honvédek ezreinek énekelhettem dalainkat. Az együttestől való elvállalás már fájdalmasabb volt, mert igazságtalan elbocsátásomat nehezebben tudtam megemészteni. Első önálló lemeze, a Dalvándorlás 1986-ban jelent meg, amelyen - sokak meglepetésére - egyes dalok szlovák, román, cigány szerb,

horvát változatát is előadta. Miért érezte ezt fontosnak? Mert ezek a dalok több nyelvben is élnek. A múltban elsődleges volt a vallás és másodlagos a nemzettudat és minden politikai manőver ellenére testvéri közösségben éltünk szomszédainkkal. Vallási villongások néha voltak, de létezett kettős - hármas nyelvi-kulturális kötődés, a haza és haladás az egyszerű ember szemében egy volt, a népi és urbánus vita „műbalhénak” bizonyult. Ekkortájt, a kiegészítés tájkán a haza még egy volt, mint ezt egy öreg szlovák egykoron kifejezte: „ja som slovák, ale Uher”. Tehát ő egyszerre volt szlovák, magyarországi - és közép-európai. Amikor átjöttem Magyarországra, rádöbbsenem, milyen ajándék, hogy tudok szlovákul. Ezt az ajándékot szeretném munkásságommal megosztani és nagyon örülnék, ha térségünk beteges nacionalista mikroklímáját közös dalainkkal gyógyíthatnám. Nagyon boldog lennék, ha zöld úton haladhatnék. Ezért hozta létre később a Monarchia Zenei Társulást? Ez tulajdonképpen a gyűjtőneve a különböző külföldi és magyar zenekaraimnak, ebbe a szlovák Ponitran, az osztrák Mulatschag és Tanzgeiger éppúgy beletartozik, mint a Técsői Banda, a Vujicsics, a Kőfaragó vagy a Hegedős. 2000-től a Hungaroton gondozásában jelent meg Közép-Európánk közös karácsonya, farsangja, húsvétja, pünkösdje, gyermekdalai, lakodalma. A karácsonyi lemez végén mindenki elmondta saját nyelvén a jókívánságát. Akkor éreztünk rá, valóban ugyanaz a táborút melengtet minket. Ezt még hat CD követhette Hollós Máté beleérző jóindulatának köszönhetően. Szerettem volna ezeket a lemezeket koncerten is megszólaltatni, de ez végül csak egyetlen alkalommal sikerült. A Visegrádi Négyek két éve történt négy nyelvű népzenei estjén a Millenárison jó néhány prominens diplomata megköszönte koncertünket és elmondták, mennyivel többet lehet elérni a dalokon keresztül, mint szócsépléssel. S bár többször szó volt róla, hogy a Visegrádi Négyek találkozóra meghívják, soha nem lett e kezdeményezésnek folytatása. Sok zenekarban szerepelt, de azért maga elég szolista alkat... Igen, ez lelki alkat kérdése, de részemről ez nem egoizmus. Belső lelki kényszerem, egyedülállóságom, olykor magányom szülte a szólistaságom, melyet kedves zenészeim is megtapasztaltak. Akkor tudunk igazán jól alkotni-zenélni, ha kölcsönösen toleráljuk egymást a zenében is. Mindig törekedtem arra, hogy a lemezeim anyagát magam állítsam össze és mindig valamilyen téma köré. Így született meg például a hétrészes, dallampárhuzamokra épülő közép-európai lemezsorozat, melyen népeket és különböző vallású embereket békíték, közel egy tucatnyi nyelven, s így készült a legfrissebb egyházi trilógia, amelynek jövő tavasszal jelenik meg a harmadik része. Abban, hogy tizenhét éve Pilisszentlászlón telepedett le, mennyi szerepet játszott, hogy ez a falu kétnyelvű? Nincsenek véletlenek. Itt találtunk hegyeket és szlovákokat, szép fekvésű temetőt és egy parasztházat, melybe villanyt vezettünk és a kertben vizet fakasztottunk, majd búbos kemencét is építettünk. A sors fintora, hogy egy dupla kisebbségi - a szlovákiai magyar palóc és kassai polgár férje - egy anyaországi szlovák-kisebbségi faluban találta meg a többletet. Mindig, mindenkor a mindenkori kisebbségek üzenetét viszem és hordozom. Ez az én sorsom, ez így van rendjén. Így vagyok boldog!

Jávorszky Béla Szilárd, Népszabadság, 2008. december, 5.

Csillagoknak teremője Adventre készülődve beszélgetünk Szvorák Katalival, a világhírű énekművésszel, aki meglepően sok koncertet ad ebben az időszakban. Mit jelent Önnek az advent? Az Advent számomra a legszebb várakozásteli időszak, amikor lecsendesült lélekkel, távol a nyüzsgéstől valóban elmélyülten tudok számot adni és tervet szőni, családomra és szeretteimre figyelni. A helyszín ideális, mert egy ezer lelkes valódi faluban, Pilisszentlászlón, egy felújított búbos kemencés parasztházban mindezt megtehetem és meg is teszem, ugyanis nincs zavaró tényező, televíziónk nincs, már a rádiót is csak ritkán kapcsoljuk be, napilapot is csak hébe-hóba veszünk. „Erős várunkat” óvjuk és szeretjük. Előkerül sok-sok könyv, hosszabbak a vacsorák és egyre több időt töltök a konyhában, hogy felcseperedett gyermekeimet és még a néha-néha gyermeki férjemet megörvendeztethessem. Gondolatban egyre többször kalandozok vissza gyermekkorom színterére, ahol még rend volt és tisztaság, ahol szeretet volt és értékrend. A színtér egy Losonc melletti 300 lelkes kis falu. Máig üzen és figyelmeztet a harangzúgás, az Ipoly csendes folyása, szeretett parasztjaim ragaszkodása, nagyszerű nagycsaládom. Ilyenkor naponta megszólít a hihetetlen gyermekkori, pinci szabadság, ahogyan én együtt éltem, a földdel, a csillagokkal, nevelt tyúkjaimmel, védett cinkéimmel, a Feri cigányékkal, Jolika barátnőmmel, a kincseket rejtő padlásokkal. Mindezt a múltat, a „tempломot és iskolát” igyekszem továbbörökíteni, értékként hagyományozni, még akkor is, ha ezt egyre nehezebb a mai jogosan szidalmazható világban. A fenti nyugalom és béke olykor-olykor megszakad egy-egy utazással, hiszen decemberben amellet, hogy zeneiskolás növendékeimmel énekelve ádventezem, jó néhány adventi koncert meghívásnak is eleget teszek. Csak az utazás és próbák zaklatnak fel kissé, de a nagyrészt tempomi koncertek mélyen megérintenek engem is, s valójában egy ajándéknak tekintem, hogy én is ajándékozhatok hangommal. Külön öröm, hogy kis közösségek hívnak például a szentendrei evangélikus templomba, a pomázi Wattay kastélyba, de tartok koncertet a plisszentkereszti katolikus templomban, az esztergomi Szent Erzsébet iskolában, a Háló közösségben, a százhalombattai Makovecz-féle templomban, de megyek Fülekre és szülővárosomba, Losoncra is. A Losonc-i fellépés különös jelentőséggel bírhat a két ország közötti feszült viszonyban. Milyen műsor állított össze szülővárosának? Losoncon Mária énekek, a magyar szentekről szóló énekek, valamint Advent és Karácsony népi kántái lesznek hallhatók, de a megbocsátás és testvéri egymás- és együttélést próbálom majd éneken kifejezni, amikor Pilisszentkereszten szlovákul is fogok énekelek. Lelkem örök pacifista, ezért mindig, mindenkor a szeretet vezérel és „kenyérrel dobok vissza”. Természetesen a műsoraimban is ez csendül fel, mert én hidakat, pallókat építék népek, nemzetek, különböző vallású emberek közé. Hétrészes, egy tucat nyelven végigénekeltem lemezsorozatommal is ezt a célt szerettem volna szolgálni. Tudatosan válogattam azonos és hasonló dallamú énekeket a Kárpát-medencében élő népek népdalkincséből. De a megbékélés és szeretet szolgálata indította útjára egyházi énekeket tartalmazó lemezeimet is. A karácsony a szeretet, a család ünnepe. Hogyan készül a Szvorák család. Eddigi karácsonyainkat már hetekkel előre mézeskalács és fenyő illat ötvöze jelezte, jó előre bekészítettük a tűzifánkat, kidíszítettük a házunkat, hatalmas szotyí adagokkal leptük meg a cinkéinket. Mindenki sokat tartózkodott a szobájában és lázasan készítette a saját maga kitalált ajándékot, mert valahol azt tartjuk a legszebb ajándéknak, amikor mindenki a másakra, a másokra gondolva alkot. A Karácsony este csilingeléssel és énekszóval indul, majd az ajándékok kicsomagolása zajlik, utána pedig hagyományainkhoz híven asztalhoz ülünk. Férjem annyi részre vág egy almát, ahányan vagyunk, majd ostya,

foghagyma, túrós lepény következik. Ezt követi a savanyú káposzta leves és a mákos guba. A hal - szálkája miatt - lányunk ellensége, ezért eltekintünk tőle. Vacsora után mindenki fut az ágya felé egy-egy új könyvvel. Majd indulás az éjféli misére, mely mindig nagyon hangulatos és nagyon felemelő. Az ez évi Karácsonyunk teljesen más lesz, mert 23-án repülőgépen ül a teljes család, hogy Szenteste a Szentföldön lehessen... Több albuma egyházi témát dolgoz fel, mint a Jelenti magát Jézus, vagy a Mondj szívem dalt. Mennyire tartja fontosnak a hit, a szeretet erejét? Mostanában megjelenő egyházi népénekeket tartalmazó trilógiám, akárcsak eddigi 24 önálló albumom: mind tematikus, mindnek dalanyagát én válogattam össze és mind alig beszerezhető. Ez utóbbi tény lelki éghajlatom függvénye, ugyanis teljesen képtelen vagyok önmenedzselésre és a menedzserek sem kopognak az ablakomon. Nem is várom őket, Hál’lstennek nem is zörgetnek. Én valójában boldog vagyok, boldog vagyok családommal, otthonommal. A dal, az ének csak ráadás, örömforrás, örömszerzés és megajándékozás. Hiszem, vallom, tudom hogy mindennél fontosabb a hit és a szeretet, melynek ereje akár csillagokat is teremthet... Bölcsházy Sándor, Szenkereszt, 2008. december